

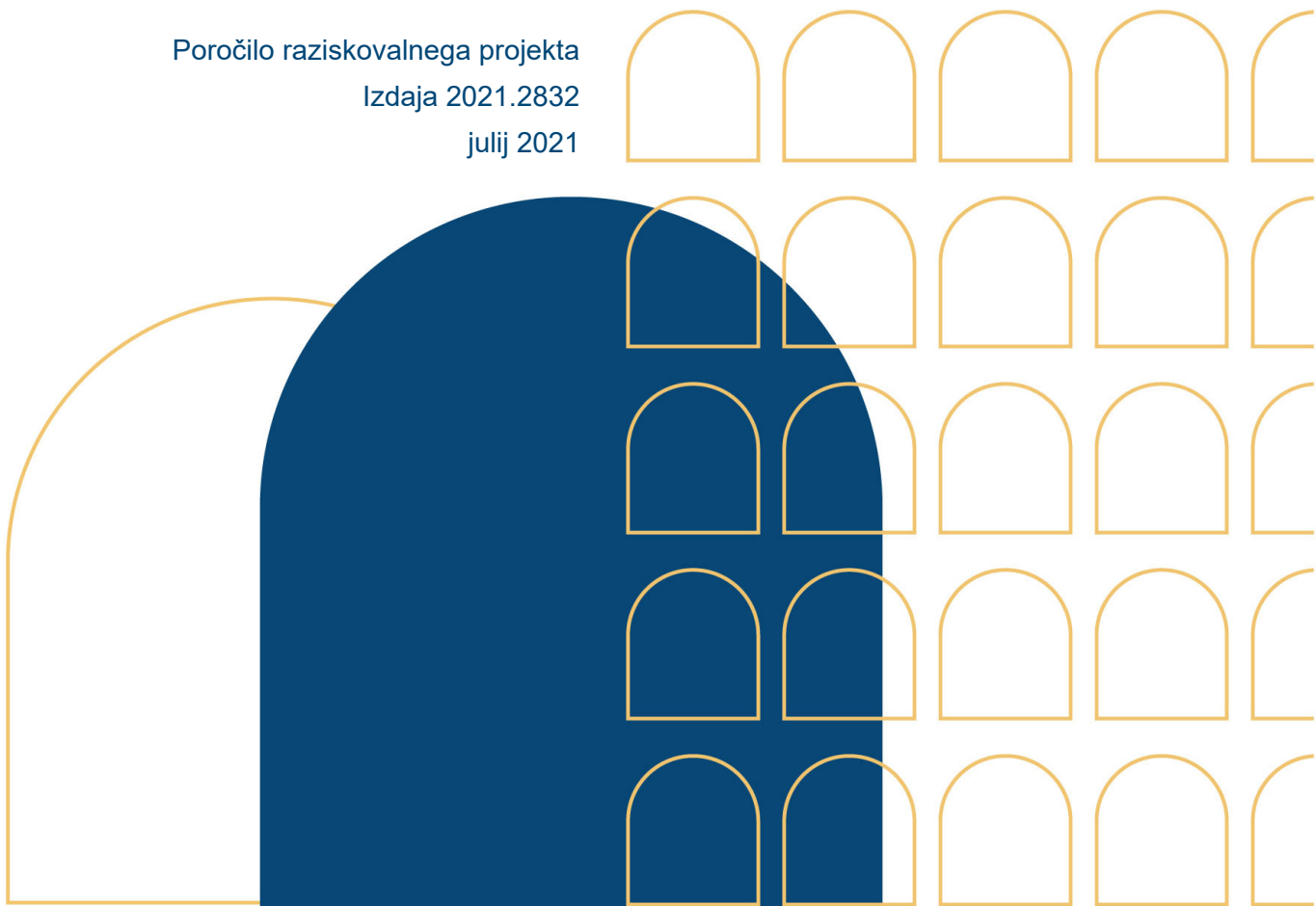
SPREMLJANJE MEDIJSKEGA PLURALIZMA V DIGITALNI DOBI

UPORABA MONITORJA MEDIJSKEGA PLURALIZMA V EVROPSKI UNIJI, ALBANIJI, ČRNI GORI, SEVERNI MAKEDONIJA, SRBIJI IN TURČIJI V LETU 2020

Poročilo o državi: Slovenija

Marko Milosavljevic, University of Ljubljana
Romana Biljak Gerjevic, Faculty of Social Sciences

Poročilo raziskovalnega projekta
Izdaja 2021.2832
julij 2021

KAZALO

1.	O projektu	4
1.1.	Pregled projekta	4
1.2.	Metodološka opomba	4
2.	Uvod	6
3.	Rezultati zbiranja podatkov: ocena tveganja za medijski pluralizem	8
3.1.	Temeljna zaščita (48% - Srednje tveganje)	9
3.2.	Pluralnost trga (76% - Visoko tveganje)	11
3.3.	Politična neodvisnost (73% - Visoko tveganje)	13
3.4.	Socialna vključenost (70% - Visoko tveganje)	16
4.	Pluralizem v spletnem okolju: ocena tveganja	18
5.	Sklepi	21
6.	Reference	22
	Priloge I. Državna ekipa	
	Priloge II. Skupina strokovnjakov	

© European University Institute 2021

Vsebina in posamezna poglavja © Marko Milosavljevic, Romana Biljak Gerjevic, 2021

To delo je objavil European University Institute,
Robert Schuman Centre for Advanced Studies.

To besedilo je mogoče prenesti samo za osebne raziskovalne namene. Za dodatno reproduciranje v druge namene, bodisi v tiskani ali elektronski obliki, je potrebno soglasje avtorjev. V primeru citiranja ali navajanja, se je treba sklicevati na polno ime avtorja(ev), urednika(ov), naslov, leto in založnika.

Prošnje naslovite na cmpf@eui.eu

Pogledi, izraženi v tej publikaciji, izražajo mnenja posameznih avtorjev in ne mnenj European University Institute.

The English version of this report prevails over the translation in national language.

Centre for Media Pluralism and Media Freedom
Robert Schuman Centre for Advanced Studies

Poročilo raziskovalnega projekta 2021.2832
RSC / Centre for Media Pluralism and Media Freedom
Objavljeno v julij 2021

European University Institute
Badia Fiesolana
I – 50014 San Domenico di Fiesole (FI)
<https://cadmus.eui.eu/>

Center za pluralnost in svobodo medijev sofinancira Evropska unija. Ta publikacija odraža samo stališča avtorjev, Evropska komisija ne more biti odgovorna za kakršnokoli uporabo informacij, ki jih poročilo vsebuje.

1. O projektu

1.1. Pregled projekta

Monitor medijskega pluralizma (MPM) je raziskovalno orodje, namenjeno prepoznavanju potencialnih tveganj za medijski pluralizem v državah članicah Evropske unije in državah kandidatkah. To pripovedno poročilo je nastalo na podlagi izvajanja MPM v letu 2020. Monitoring je bil izveden v 27 državah članicah EU, pa tudi v Albaniji, Črni gori, Severni Makedoniji, Srbiji in Turčiji. Ta projekt je bil v okviru pripravljalne akcije Evropskega parlamenta podprt z nepovratnimi sredstvi, ki jih je Evropska komisija dodelila Centru za medijski pluralizem in svobodo medijev (CMPF) pri Evropskem univerzitetnem inštitutu.

1.2. Metodološka opomba

Avtorstvo in pregled

CMPF sodeluje z izkušenimi, neodvisnimi nacionalnimi raziskovalci, ki zbirajo podatke in ustvarjajo pripovedna poročila, razen v primeru Italije, kjer zbiranje podatkov centralno izvaja skupina CMPF. Raziskava temelji na standardiziranem vprašalniku, ki ga je razvil CMPF.

V Sloveniji je CMPF sodeloval z Markom Milosavljevičem in Romano Biljak Gerjevič, ki sta vodila zbiranje podatkov, ocenjevala in komentirala spremenljivke v vprašalniku ter intervjuvala strokovnjake. Poročilo je pregledalo osebje CMPF. Poleg tega je skupina nacionalnih strokovnjakov v vsaki državi za zagotovitev natančnih in zanesljivih ugotovitev pregledala odgovore na posebej izbrana ocenjevalna vprašanja (seznam strokovnjakov glej Prilogo II). Za seznam izbranih držav je končno poročilo o državi pregledal tudi neodvisni strokovnjak za državo. Tveganja za pluralizem medijev so preučevana na štirih glavnih tematskih področjih: Temeljna zaščita, Pluralnost trga, Politična neodvisnost in Socialna vključenost. Rezultati temeljijo na oceni številnih kazalnikov za vsako tematsko področje (glej tabelo 1).

Temeljna zaščita	Pluralnost trga	Politična neodvisnost	Socialna vključenost
Zaščita svobode izražanja	Transparentnost medijskega lastništva	Politična neodvisnost medijev	Dostop do medijev za manjšine
Zaščita pravice do informacij	Koncentracija novičarskih medijev	Uredniška avtonomija	Dostop do medijev za lokalne oziroma regionalne skupnosti in skupnostne medije
Novinarski poklic, standardi in zaščita	Koncentracija spletnih platform in izvrševanje konkurence	Avdiovizualni mediji, spletne platforme in volitve	Dostop do medijev za ženske
Neodvisnost in učinkovitost medijske avtoritete	Uspešnost medijev	Državna regulacija sredstev in podpore medijskemu sektorju	Medijska pismenost
Univerzalen doseg tradicionalnih medijev in dostop do interneta	Komercialni in lastniški vpliv nad uredniškimi vsebinami	Neodvisnost vodenja in financiranja javnega servisa	Zaščita pred nezakonitim in škodljivim govorom

Tabela 1: Področja in kazalniki Monitorja medijskega pluralizma

Digitalna dimenzija

Monitor digitalne dimenzije ne šteje za osamljeno področje, temveč za prepletenega s tradicionalnimi mediji in obstoječimi načeli medijskega pluralizma in svobode izražanja. Kljub temu Monitor izvleče tudi ocene tveganj, specifičnih za digitalno, poročilo pa vsebuje posebno analizo tveganj, povezanih z digitalnim novičarskim okoljem.

Izračun tveganja

Rezultati za vsako tematsko področje in kazalnik so predstavljeni na lestvici od 0 do 100%.

Ocene med 0 in 33%: nizko tveganje

Ocene med 34 in 66%: srednje tveganje

Ocene med 67 in 100%: visoko tveganje

Kar zadeva same kazalnike, so ocene 0 ocenjene 3%, ocene 100 pa so privzeto ocenjene 97%, da bi se izognili oceni popolne odsotnosti ali gotovosti tveganja.

Opozorilo: *Vsebina poročila ne odraža nujno stališč CMPF niti stališč članov, ki sestavljajo skupino strokovnjakov. Predstavlja stališča državne ekipe, ki je izvedla zbiranje podatkov in je avtor poročila. Zaradi posodobitev in izboljšav v vprašalniku rezultati MPM2021 morda niso popolnoma primerljivi s prejšnjimi izdajami MPM. Za več podrobnosti o projektu glejte poročilo CMPF o MPM2021, kmalu na voljo na: <http://cmpf.eui.eu/media-pluralism-monitor/>.*

2. Uvod

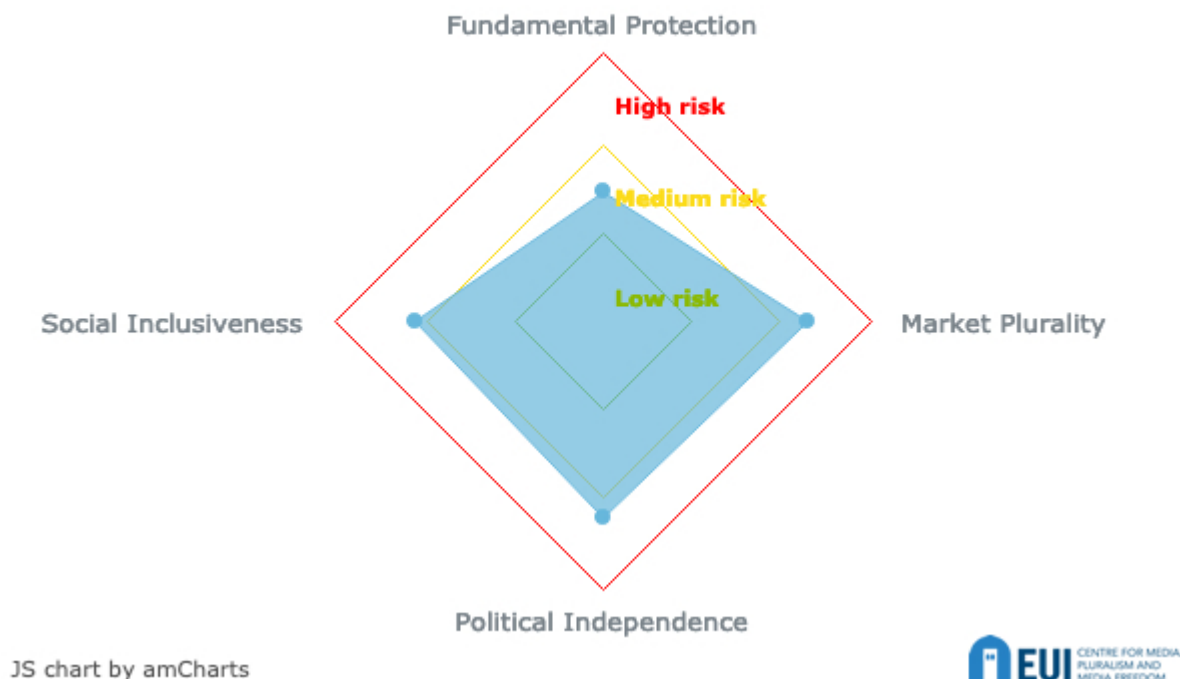
- **Prebivalstvo:** Slovenija ima 2.111.461 prebivalcev (SURs 2020), ki živijo na 20.271 kvadratnih kilometrih površine.
- **Jeziki in manjšine:** Uradni jezik je slovenščina. V državi živijo tri uradno priznane narodne skupnosti: madžarska (0,3%), italijanska (0,1%) in romska skupnost (0,1%) ter druge uradno nepriznane manjšine iz nekdanje Jugoslavije, denimo Srbi (2%), Bosanci (1,6%) in Hrvati (1,8%) (EACEA 2021). Slednje skupnosti ne uživajo manjšinskih pravic, čeprav je njihov delež prebivalstva večji od deleža uradno priznanih manjšinskih skupin. Na območjih, kjer so italijanske in madžarske narodne manjšine gosto poseljene, sta uradna jezika tudi italijanščina in madžarščina.
- **Ekonomske razmere:** Pred epidemijo koronavirusa je slovensko gospodarstvo doživljalo "dolgo obdobje visoke rasti, ki je podpirala višji življenjski standard, izboljšala vključenost na trg dela in spodbujala hitrejšo zblíževanje dohodkov" (OECD 2020). Izredne zdravstvene razmere pa so močno prizadele gospodarstvo, "ukrepi za omejevanje širjenja virusa so odrezali številne storitvene dejavnosti, medtem ko je proizvodnjo prizadelo upadanje tujega povpraševanja" (OECD 2020). Leta 2020 se je slovenski BDP zmanjšal za 5,5% (Korenič 2021).
- **Politične razmere:** Slovenija je demokratična republika; najvišji zakonodajni organ je državni zbor. Po osamosvojitvi od Jugoslavije leta 1991 je slovensko politiko zaznamovala jasna delitev na leve in desne, kar je v zadnjih letih spremenil uspeh sredinsko-liberalnih strank, ki pogosto sledijo trendu "novega obraza". Gre za izraz, s katerim slovenski mediji pogosto opišejo nove politike (Rak, Bulatović, Zupanič 2018). Sodobno politično krajino v Sloveniji zaznamuje večje število manjših strank, razširjenost koalicijske politike in nestabilnost.
- **Medijski trg:** V skladu z velikostjo države je medijski trg majhen in ga odlikuje visoka koncentracija lastništva medijev. Ta je najvišja v radijskem sektorju, ki mu sledita revijalni in avdiovizualni sektor. Naklade dnevnih časopisov padajo, medijska zakonodaja pa ostaja neprilagojena globalnim digitalnim akterjem. Na novinarstvo v državi vplivajo tudi obsežne kampanje blatenja (na primer novinarjev, ki jih zmerjajo z vulgarnimi imeni), ki jih izvajajo vidne politične osebnosti, med njimi so mnogi povezani ali del nove desne vlade, ki je vodenje države prevzela marca 2020 (RSF 2020b, Higgins 2021).
- **Regulatorno okolje:** Nova vlada pod vodstvom desne Slovenske demokratske stranke (SDS) je bila ustanovljena marca 2020, ko je stranka oblikovala koalicijo s Stranko modernega centra (SMC), Demokratično stranko slovenskih upokojencev (DeSUS) in Novo Slovenija — Krščanski demokrati (NSi). Janez Janša je tretjič postal premier. Več članov stranke SDS je solastnikov medijske mreže Nova24TV, tiskanih in spletnih političnih revij (Demokracija, Škandal24) in so povezani s številnimi mikrolokalnimi spletnimi portali (Vezjak 2020). Ti mediji so vezani tudi na vlagatelje, ki so bili povezani z več madžarskimi provladnimi mediji in z madžarsko vlado Viktorja Orbana (Kučić 2019). Madžarski lastniki, ki so jih povezali z Orbanovo vlado, so kupili eno glavnih komercialnih televizijskih postaj Planet TV, ki je bila ustanovljena in je v lasti državnega Telekomu. Tovrstne tuje naložbe same po sebi niso problematične, vendar jih številni mediji pogosto opisujejo kot geopolitične naložbe, namenjene povečanju moči in priljubljenosti Janše in stranke SDS (Kingsley 2018, Bayer 2021, Ozsvath 2021). V letu 2020 je vlada predstavila sklop predlogov štirih zakonov o medijih (Zakon o medijih, Zakon o Radioteleviziji Slovenija, Zakon o Slovenski tiskovni agenciji, Zakon o avdiovizualnih medijskih

storitvah) z javno razpravo, ki je prvotno trajala pet dni, kasneje pa je bila po nestrinjanju javnosti in zainteresiranih podaljšana. Noben od zakonov leta 2020 ni bil sprejet.

- **COVID-19:** V zvezi z zdravstveno krizo, vezano na COVID-19, je Slovenija dvakrat razglasila nacionalno epidemijo (od marca do maja in od oktobra dalje). Greenpeace in Unija državljskih svoboščin za Evropo (Civil Liberties Union for Europe) sta Slovenijo uvrstili med članice Evropske unije (EU), ki so tekom pandemije COVID-19 najbolj nesorazmerno omejile svoboščine, pri čemer sta poudarili, da je vlada utišala kritike, novinarjem onemogočila dostop do točnih in ustreznih informacij ter predlagala spremembe medijske zakonodaje (Civil Liberties Union for Europe, Greenpeace 2020). Oceno je Sloveniji znižal tudi CIVICUS, ki je bil zaskrbljen zaradi zatiranja svobode medijev, groženj novinarjem, napadov na organizacije civilne družbe, ki se ukvarjajo s kulturo, človekovimi pravicami, svobodo medijev in okoljem ter zmanjšanja financiranja nevladnih organizacij (Malovrh 2020).

3. Rezultati zbiranja podatkov: ocena tveganja za medijski pluralizem

Slovenia: Media Pluralism Risk Areas

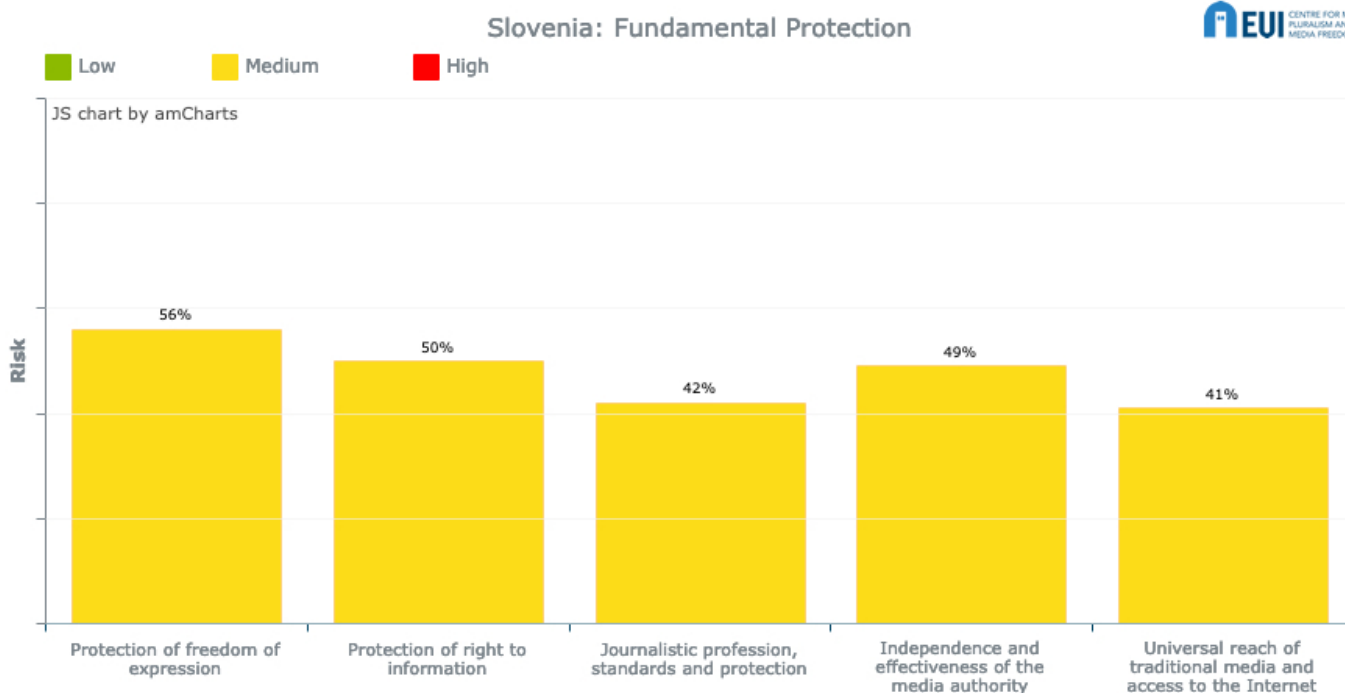
- Ugotovitve izvajanja MPM2021 na splošno kažejo na visoko tveganje za medijski pluralizem v Sloveniji. V primerjavi z ugotovitvami izvajanja MPM2020 je na vseh opazovanih področjih opazno rahlo poslabšanje.
- Področje **Temeljne zaščite** je edino področje, ki nosi srednje tveganje za medijski pluralizem (z 48%), medtem ko vsa druga opazovana področja predstavljajo visoko tveganje: **Pluralnost trga** s 76% tveganjem, **Politična neodvisnost** s 73% in **Socialna vključenost** s 70% tveganjem za medijski pluralizem.
- Na opazovanih področjih največje tveganje za pluralizem medijev predstavlja kazalnik Zaščite pred nezakonitim in škodljivim govorom (94%), ki smo ga spremljali posebej na spletu, sledijo mu Neodvisnost vodenja in financiranja javnega servisa (92%), Politična neodvisnost medijev in Dostop do medijev za ženske (oba 90%), Koncentracija spletnih platform in izvrševanje konkurence ter Komercialni in lastniški vpliv nad uredniškimi vsebinami (oba 88%), Koncentracija novičarskih medijev (85%) ter Državna regulacija sredstev in podpore medijskemu sektorju (75%).
- Noben izmed kazalnikov, ki smo jih spremljali v letu 2020, ni prejel nizkega tveganja za pluralnost medijev.
- Konvergentni regulator Agencija za komunikacijska omrežja in storitve (AKOS) s pooblastili za telekomunikacije, elektronske medije, poštno in železniške storitve je odgovoren za regulacijo avdiovizualnih medijev, radijskih storitev in spletnih medijev. Strokovnjaki sicer opažajo, da so medijske teme zaradi obsega dejavnosti agencije pogosto marginalizirane, medtem ko je Evropska komisija zapisala, da "je učinkovitost AKOS omejena s pomanjkanjem človeških virov" (Evropska komisija 2020).
- Medijska zakonodaja določa, da morajo mediji ministrstvu za kulturo sporočiti podatke o 5-odstotnem ali višjem deležu posameznih lastniških ali upravljalških deležev v medijih. Podatki o tem so objavljeni v razvidu medijev, ki je javen, kljub temu pa dejanski lastniki iz njega niso vedno razvidni. Zakonodaja

prepoveduje kombiniranje dejavnosti radia, televizije in tiskanih medijev. Vendar primeri kažejo, da se je omejitvam moč izogniti z zakonito ločitvijo lastnika od založnika ali z zapleteno lastniško mrežo različnih založnikov, s katero se prikrije koncentracija na trgu (Transparency International Slovenija 2016).

- Novinarji so povezani v tri nacionalna združenja: Društvo novinarjev Slovenije, Sindikat novinarjev Slovenije in Združenje novinarjev in publicistov, ki so njihov pomemben glas. Vendar pa vlada in direktorji medijev njihovih zahtev pogosto ne upoštevajo. V rabi je Kodeks novinarjev Slovenije, javnost pa se lahko pritoži na Novinarsko častno razsodišče, ki presoja o upoštevanju ali kršenju kodeksa, kljub temu pa nima vidnejših pristojnosti.
- Država v povezavi s krizo COVID-19 ni uvedla nobenih posebnih ukrepov za novinarje ali medije (STA, MR 2020). Poleg tega so bile zaradi krize zaprte številne trafike s časopisi, v kavarnah in restavracijah pa je bil dostop do tiskanih medijev uradno prepovedan, kar je še povečalo težave z distribucijo in zmanjšalo branost tiskanih medijev (RSF 2021). V določenem obdobju ni bilo gotovo, ali bo ministrstvo za kulturo v celoti izplačalo sredstva iz letnega razpisa za sofinanciranje medijskih vsebin (dogovorjena leta 2019) (STA 2020d). Slovenska tiskovna agencija (STA), ki je v lasti države, je bila še posebej prizadeta, saj je država v celoti ustavila zakonsko zahtevano in določeno financiranje njenih dejavnosti (EFJ 2020). Poleg tega so deležniki opozarjali, da bi predlagani zakoni o medijih (omenjeni v uvodu) zmanjšali financiranje tudi za Radiotelevizijo Slovenija (RTV Slovenija) (Public Media Alliance 2021).

3.1. Temeljna zaščita (48% - Srednje tveganje)

Kazalniki Temeljne zaščite predstavljajo regulativno hrbtenico medijskega sektorja v vsaki sodobni demokraciji. Izmerijo številna možna področja tveganja, vključno z obstojem in učinkovitostjo izvajanja regulativnih zaščitnih ukrepov za svobodo izražanja in pravico do informacij; položaj novinarjev v vsaki državi, vključno z njihovo zaščito in delovno sposobnostjo; neodvisnost in učinkovitost nacionalnih regulativnih organov, pristojnih za urejanje medijskega sektorja, ter doseg tradicionalnih medijev in dostop do interneta.

Kazalnik **Zaščite svobode izražanja** predstavlja najvišje srednje tveganje na področju Temeljne zaščite s

56%. Po kazenskem zakoniku je za obrekovanje določena zaporna ali denarna kazen. Pravica do popravka v Zakonu o medijih je problematična in pogosto zlorabljena, kar je zabeležil tudi svetovni indeks svobode tiska za leto 2020 (RSF 2020). Vlada je medijem naložila nekatere omejitve glede poročanja o pandemiji COVID-19. Klasične novinarske konference so bile prvotno nadomeščene z nastopom pred kamerami brez prisotnosti novinarjev – vprašanja drugih medijev so brali novinarji RTV Slovenija, kar je sprva omejevalo postavljanje dodatnih vprašanj. Kasneje je bila vzpostavljena fizična prisotnost in prisotnost prek video klicev (Vorkapič 2020). Med prvo in drugo epidemijo COVID-19 je vlada zaprla kioske, po odprtju kavarn in frizerskih salonov pa je bil dostop do tiska v teh prostorih še vedno prepovedan. Posebej revije so posledično ostale brez večjega števila naročnikov. To je bilo razumljeno kot poskus ekonomskega oškodovanja tiskanih medijev, ki so kritični do vlade (Petkovič 2020). Zakoni ne določajo posebnih pravnih sredstev za tiste, ki jim je bila kršena svoboda izražanja. Zagotavljajo pa vsa običajna pravna sredstva, kot so dostop do sodišč državljanom ali novinarjem oziroma medijem, morebitna pritožba na Evropsko sodišče za človekove pravice ali varuhu človekovih pravic. Evropska komisija je opozorila na dolge postopke ustavnega sodišča, pri čemer je navedla, da so se zaostanki in dolžina postopkov v letu 2019 še dodatno povečevali, k temu pa so prispevali tudi ukrepi, sprejeti kot odgovor na COVID-19 (Evropska komisija 2020). Leta 2019 se je začel pregon novinarjev in časopisa Dnevnik zaradi objave prisluhov političnega škandala. Vrhovno sodišče je kasneje presodilo, da je bila objava v javnem interesu, kar je bilo videno kot pomembna sodna odločitev (Lovšin 2020). Vloženih je bilo 39 tožb proti trem novinarjem portala Necenzurirano.si ter proti POP TV in njenim novinarjem, oba primera sta bila videna kot zlorabljene tožbe za utišanje kritikov (SLAPP) ter posredni pritisk na svobodo izražanja v obliki finančnega in administrativnega izčrpavanja medijev (MR 2020, Kunaver 2020). Pogosti so primeri, ko javne osebe (zlasti politiki) izražajo negativne in sovražne komentarje o novinarjih in medijih (Grešovnik 2020). Na primer, premier Janez Janša novinarje, predvsem ženske (Železnik 2021), in določene medije pogosto opisuje kot "presstitutke". Številni mediji (Bratanič, Winfrey 2021, Vladisavljevič 2021, Wiseman 2020) javno komunikacijo članov vlade in vladajoče stranke opisujejo kot sovražno in agresivno. Slovenski notranji minister Aleš Hojs je pozval k kazenskemu pregonu novinarjev in medijskih delavcev, ki so poročali s prizorišč protivladnih protestov (Mapping Media Freedom 2020). Oktobra so odgovorni uredniki 22 medijev na predsednika vlade naslovili odprto pismo, v katerem so zapisali: "redko kje v EU so novinarji tako kot v Sloveniji izpostavljeni neposrednim zavajanjem, podtikanjem, širjenju manipulacij in žalitvam predstavnikov oblasti, začeni z vrhom vlade" (Al. Ma 2020). V letu 2020 je zabeležen tudi primer žvižgača, ki je z javnostjo delil informacije o korupciji v vladi med nakupom zaščitnih mask. Na družbenih omrežjih so ga vidni člani vlade večkrat žalili. Prišlo je tudi do incidenta, ko je Sindikat vojakov Slovenije pozval člane, naj jih pooblastijo za vložitev tožbe proti vidni javni osebi zaradi domnevnega žaljenja in obrekovanja slovenskih vojakov in proti RTV Slovenija zaradi predvajanja izjav (R.A. 2020).

Kazalnik **Zaščite pravice do informacij** je bil z nizkega tveganja v MPM2020 povišan na srednje tveganje s 50%. Pravica do obveščnosti je izrecno priznana v ustavi, v veljavi so mehanizmi za pritožbe v primeru kršenja te pravice. Določene so tudi omejitve pravice do informacij, ki pa so pogosto zlorabljene, zlasti uporaba oznake zaupno. Mediji so poročali o pogostem podaljšanju postopka pridobivanja informacij javnega značaja, v katerem so javne uprave čakale najdlje možno, dokler niso zavrnile dostopa, zaradi česar se je moral prosilec pritožiti na informacijskega pooblaščenca, ki je bil z zahtevami za ponovni sprejem odločitev preobremenjen (Pihlar 2020). Maja je senat vrhovnega sodišča odločil, da vsi sodni spisi niso več v sistemu javnega obveščanja (STA, Gr.G 2020). Novembra je vrhovno sodišče sporočilo, da njihova majska sodba ne omejuje dostopa do sodnih odločb in da je razumevanje odločbe v smislu, da zapira sodstvo za javnost, posledica napačnih interpretacij. Sodni svet je ugotovil, da sodba ne posega v obveznosti sodišč glede dostopa (STA 2020). V veljavi je pravni okvir, ki ščiti žvižgače, vendar strokovnjaki izpostavljajo, da so za njegovo ustrezno izvajanje potrebne izboljšave. Pravni red obenem ne predvideva

učinkovitega mehanizma za sankcioniranje poslancev, državnih svetnikov, občinskih svetnikov in županov v primeru nezakonitega ravnanja (KPK 2020).

Kazalnik **Novinarskega poklica, standardov in zaščite** z 42-odstotnim deležem predstavlja enako srednje tveganje za medijski pluralizem kot pred letom dni. Novinarska združenja delujejo kot pomemben glas novinarjev znotraj določenih medijev in na nacionalni ravni; so pa njihove zahteve pogosto preslišane. Po gospodarski krizi, pa tudi zaradi drugih okoliščin (lastniki s polzakonitimi ali nezakonitimi praksami, želje po večjem zaslužku), je varnost delovnih mest znatno upadla, veliko novinarjev se je znašlo v slabših delovnih pogojih. Raziskava med 232 novinarji v slovenskem medijskem okolju, ki jo je leta 2020 pripravilo Društvo novinarjev Slovenije, je pokazala, da so za novinarje največje težave prekomerna obremenitev (48%) in nizke plače (40%), čemur sledijo nesposobnost urednikov in pomanjkanje stalnega izobraževanja (30%) (Društvo novinarjev Slovenije 2020). Na številnih medijih je prišlo do znižanja plač in odpuščanja, vezanega na padec oglaševanja, ki je bil posledica izrednih zdravstvenih razmer. Država ni uvedla nobenih posebnih ukrepov za zaščito novinarske stroke in delovanja medijev (STA, MR 2020). V določenem obdobju tudi ni bilo gotovo, ali bo ministrstvo za kulturo v celoti izplačalo sredstva iz letnega razpisa za sofinanciranje medijskih vsebin (ki so bila dogovorjena leta 2019) (Društvo novinarjev Slovenije 2020b). Kasneje so bila sredstva v celoti izplačana. Novembra je bil hospitaliziran fotoreporter, potem ko so ga neznani storilci pretepli med poročanjem z nasilnih spopadov s policijo v središču Ljubljane, iste noči pa so napadli tudi druge novinarje (IPI 2020). Noben novinar ni bil ubit v Sloveniji (Odbor za zaščito novinarjev 2020). Ni pravnega okvirja za boj proti tožbam SLAPP in zabeleženi so primeri tovrstne zlorabe tožb zoper novinarje in medije (Svet Evrope 2020, Kunaver 2020).

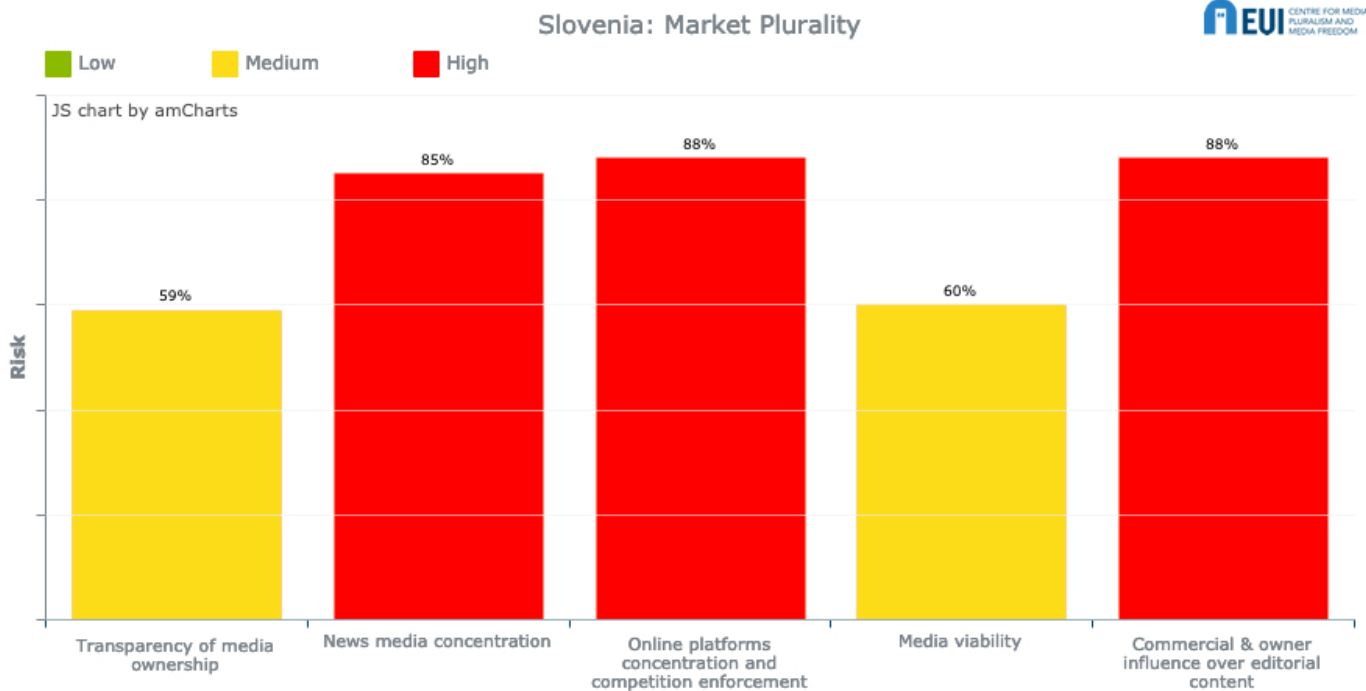
Kazalnik **Neodvisnosti in učinkovitosti medijske avtoritete** predstavlja srednje tveganje z 49%. Postopki imenovanja vodstva so spoštovani, vendar zelo ohlapni, zato ne morejo popolnoma zaščititi politične in ekonomske neodvisnosti. Naloge in odgovornosti medijske avtoritete določa zakon, agencija lahko izda opozorila, začasno ukine ali odvzame licence. Strokovnjaki pa opažajo, da so zaradi obsega nalog AKOS medijske teme pogosto marginalizirane. To bi se lahko še dodatno poslabšalo, saj je vlada leta 2020 pripravila predlog zakona o združitvi osmih ključnih regulatorjev, vključno z AKOS (STA, MR 2020). Vendar je aprila 2021 državni zbor glasoval proti sprejetju tega zakona (STA 2021). Evropska komisija je ugotovila, da je "učinkovitost AKOS omejena s pomanjkanjem človeških virov" (Evropska komisija 2020). Zabeležena je tudi afera z licencami 5G, ki so jih prejela podjetja, povezana z vidnimi političnimi osebnostmi, povezanimi z agencijo, vendar ministrstvo za javno upravo pri izrednem nadzoru nad delom agencije ni ugotovilo nepravilnosti (Košak 2020).

Kazalnik **Univerzalnega dosega tradicionalnih medijev in dostopa do interneta** predstavlja srednje tveganje z 41%. Splošna pokritost RTV Slovenija je zagotovljena, vendar natančni podatki o odstotku zajetega prebivalstva niso dostopni.

3.2. Pluralnost trga (76% - Visoko tveganje)

Področje Pluralnosti trga se osredotoča na ekonomska tveganja za medijski pluralizem, ki izhajajo iz pomanjkanja preglednosti in koncentracije lastništva, trajnosti medijske industrije, izpostavljenosti novinarstva komercialnim interesom. Prvi kazalnik proučuje obstoj in učinkovitost določb o preglednosti lastništva medijev. Pomanjkanje konkurence in zunanji pluralizem se ocenjuje ločeno za medijske novice (produkcija novic) in za spletne platforme (prehodi do novic), pri čemer se upošteva ločena horizontalna in medsektorska koncentracija; koncentracija trga spletnega oglaševanja; in vloga izvrševanja konkurence. Kazalnik uspešnosti medijev meri trend prihodkov in zaposlovanja glede na gibanje BDP. Cilj zadnjega kazalnika je oceniti tveganja za pluralnost trga, ki jih predstavljajo poslovni interesi pri izdelavi uredniške

vsebine, tako komercialnih kot lastniških vplivov.

Kazalnik **Transparentnosti medijskega lastništva** z 59% predstavlja srednje tveganje za medijski pluralizem. Zakon o medijih narekuje, da mediji ministrstvu za kulturo posredujejo informacije o 5-odstotnem ali višjem deležu posameznih lastniških ali upravljalških deležev izdajatelja splošno-informativnega tiskanega dnevnika in tednika ter radijskega in televizijskega programa. Informacije so objavljene v razvidu medijev, ki je javen (Ministrstvo za kulturo 2020). Zakon ne vsebuje nobene določbe, ki bi zahtevala razkritje podatkov o lastništvu sami javnosti s strani medijev. Slovenija ima spletni register dejanskih lastnikov, v katerem je mogoče najti dejanske lastnike medijev (Open Ownership 2020), vendar niso vedno razvidni samo iz razvida medijev. Trenutna zakonodaja omogoča povezovanje različnih založnikov v zapletene lastniške mreže in posledično skrivanje koncentracije na trgu (Evropska komisija 2020).

Kazalnik **Koncentracije novičarskih medijev** z 85% predstavlja visoko tveganje. Medijski trg je majhen, horizontalna koncentracija pa na splošno visoka. Najvišja je v radijskem sektorju (v katerem prevladuje en akter, ki deluje prek nejasnih lastniških struktur), sledijo mu magazinski sektor (prevladuje isti založnik kot v radijskem sektorju, kar še dodatno povečuje koncentracijo) in avdiovizualni sektor. Da bi preprečili koncentracijo med mediji, Zakon o medijih določa prag lastniškega deleža nad 20 odstotki, ko založnik dnevnega informativnega tiskanega medija potrebuje odobritev ministrstva za kulturo, da bi izdajal ali soustanovil radijsko ali televizijsko programsko storitev in obratno. Kombiniranje radijskih in televizijskih dejavnosti, oglaševanja in radijskih in televizijskih dejavnosti ali telekomunikacij in radijskih in televizijskih dejavnosti ni dovoljeno. Omejitve pa se ne uveljavljajo vedno, na primer skupina Media24 združuje tisk, radio in televizijo, izdaja več kot šestdeset različnih medijev, in sicer s skupino različnih založnikov, povezanih v zapleteno lastniško mrežo (Kučić 2020). Zaradi pomanjkanja redne analize medijskega trga s točnimi podatki, podatki o tržnem deležu določenih medijev niso dostopni.

Kazalnik **Koncentracije spletnih platform in izvrševanja konkurence** predstavlja 88-odstotno tveganje za medijski pluralizem. Zadostne informacije za prepoznavanje dejanskih lastnikov digitalnih medijev niso vedno javno dostopne. Zakonodajni členi o koncentraciji v medijskem sektorju ne urejajo posebej digitalnega okolja na načine, kot urejajo radijsko, tiskano in televizijsko okolje. V praksi ni znakov, da se

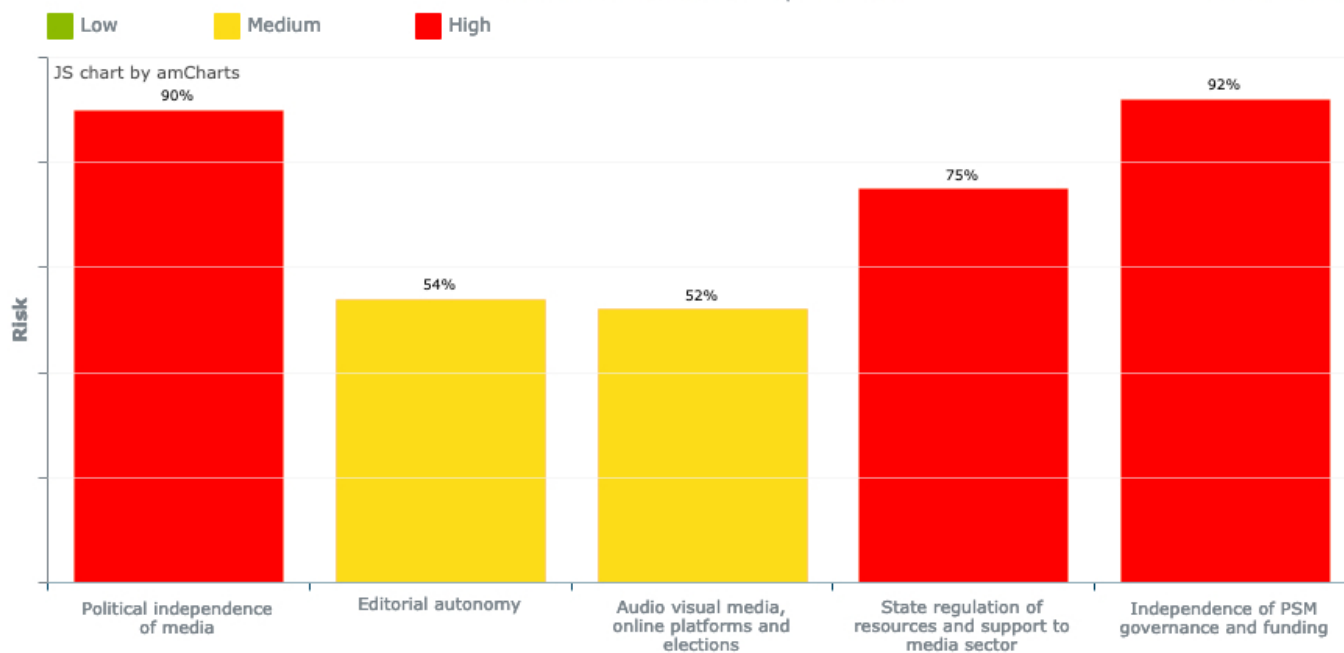
koncentracija v digitalnem okolju spremlja. Leta 2019 je slovensko ministrstvo za finance objavilo vladni predlog za vložitev predloga Zakona o uvedbi davka na digitalne storitve. Opozicijska stranka Levica je septembra 2020 v parlamentarni postopek vložila predlog Zakona o davku na digitalne storitve (ki bi vključeval velika digitalna podjetja, kot so Apple, Facebook, Amazon, Google), vendar je bil predlog zavržen. Novi zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki je bil predlagan leta 2020 in naj bi bil sprejet leta 2021, vključuje razširitev nekaterih pravil za avdiovizualne medijske storitve na platforme za izmenjavo videov, zajema tako storitve, kot je YouTube, kot avdiovizualne vsebine, ki se delijo prek družbenih omrežij.

Kazalnik **Uspešnosti medijev** predstavlja srednje tveganje s 60%. Čeprav ni natančnih podatkov o vseh prihodkih medijev, so medijski lastniki in druge zainteresirane strani opozarjali na znižanje prihodkov v vseh medijskih sektorjih zaradi nižjih prihodkov od oglaševanja, šibkejše prodaje tiska (omejena distribucija, zaprte trafike) in pomanjkanja posebnih ukrepov za medije med krizo COVID-19 (DK, STA 2020). Število redno zaposlenih novinarjev se zmanjšuje, mladi novinarji pogosto delajo kot pogodbeni delavci, čeprav imajo pogosto vse elemente delovnega razmerja. Številni mediji (zlasti časopisi) so uvedli varčevalne ukrepe in odpuščali zaposlene (Društvo novinarjev Slovenije 2020c).

Kazalnik o **Komercialnem in lastniškem vplivu na uredniškimi vsebinami** z 88% predstavlja enega največjih tveganj za medijski pluralizem na področju Pluralnosti trga. Ni posebnih mehanizmov, s katerimi bi novinarjem omogočili socialno zaščito v primeru spremembe lastništva ali uredniške politike. Sindikat novinarjev ponuja brezplačno pravno pomoč, vendar članstvo v sindikatu ni obvezno. Ni regulativnih ali samoregulativnih zaščitnih ukrepov, ki bi skušali zagotoviti, da na odločitve v zvezi z imenovanji in razrešitvami odgovornih urednikov ne bodo vplivali komercialni interesi. Zakon o medijih in Kodeks novinarske etike vključujeta nekaj ukrepov za preprečevanje komercialnega vpliva na novinarje in vsebine, vendar ti niso vedno učinkoviti. Oglasi, prikazani kot novinarski prispevki, so pogosti (večinoma) v tiskanih in spletnih medijih, obstajajo tudi primeri, ko so lastniki vplivali na uredniške vsebine, denimo v časopisu Delo (Kučić 2020b). Zabeležen je tudi primer, ko se je državno podjetje Holding slovenske elektrarne (HSE) odločilo, da ne bo podpisalo sponzorske pogodbe s časnikom Dnevnik, potem ko je časopis objavil članek o direktorjevem obisku na sedežu stranke SDS (Hreščak 2020).

3.3. Politična neodvisnost (73% - Visoko tveganje)

Kazalniki Politične neodvisnosti ocenjujejo obstoj in učinkovitost regulativnih in samoregulativnih zaščitnih ukrepov pred politično pristranskostjo in političnimi vplivi na pripravo, distribucijo in dostop do novic. Natančneje, to območje želi ovrednotiti vpliv države in na splošno politične moči nad delovanjem medijskega trga in neodvisnostjo javnih servisnih medijev. Poleg tega se območje ukvarja z obstojem in učinkovitostjo (samoregulacije) pri zagotavljanju uredniške neodvisnosti in razpoložljivosti pluralnih političnih informacij in stališč, zlasti med volilnimi obdobji.

Kazalnik **Politične neodvisnosti medijev** predstavlja visoko tveganje (90%). Zakon o medijih (2006) ali drugi zakoni ne urejajo navzkrižja interesov med lastniki medijev in vladajočimi strankami ali politiki. V veljavi je splošni Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (2010), ki pa medijev ne omenja direktno. Konflikt interesov je zelo prisoten, visoko tveganje predstavlja v avdiovizualnih medijih, časopisih in na spletu, medtem ko v radijskem sektorju predstavlja srednje tveganje. Konflikt je močno prisoten v lokalnih območjih, kjer je veliko manjših časopisov in publikacij povezanih z večjimi političnimi strankami in župani (Čakš 2020). Člani stranke SDS so solastniki televizijske postaje in novičarskega spletnega mesta Nova24TV ter tiskanih in spletnih političnih revij (Demokracija, Škandal24), mediji pa so jih povezali s številnimi mikro lokalnimi spletnimi mesti (Vezjak 2020). Povezani so tudi z vlagatelji, ki so bili povezani z več madžarskimi provladnimi mediji in z madžarsko vlado Viktorja Orbana (Kučić 2019). Septembra 2020 je dosedanji notranjepolitični urednik na Slovenski tiskovni agenciji in urednik na Planet TV, ki je bil tudi del ustanovitve portala Nova24TV pod vodstvom SDS, Uroš Urbanija postal novi direktor vladnega urada za komuniciranje (UKOM) (Roglič 2020). Notranji minister Hojs je tudi nekdanji direktor Nova24TV (Vezjak 2020). Oktobra je nacionalni telekomunikacijski ponudnik Telekom Slovenije prodal Planet TV madžarskemu medijskemu podjetju TV2 Media. Slednje je v lasti Jozsefa Vide, ki ga mediji povezujejo s poslovno mrežo madžarske vladajoče stranke Fidesz (STA 2020b). Potem ko je bil PRO PLUS oktobra prodan češkemu finančnemu skladu PPF (v lasti Petra Kellnerja), so mediji poročali o tajnem sestanku novega lastnika z Janšo decembra (Cirman, Vuković 2020). Neodvisnost Slovenske tiskovne agencije (STA) predstavlja znatno visoko tveganje. Številni strokovnjaki so ugotavljali, da predlagani zakon o Slovenski tiskovni agenciji (ki je bil del sklopa medijskih zakonov, omenjenih v uvodu) grozi, da bo "vzpostavil neposreden vladni nadzor in oblast nad imenovanjem ključnih kadrov" (Katedra za novinarstvo, Fakulteta za družbene vede 2020). Novembra 2020 je UKOM objavil, da bo ustavil financiranje STA. UKOM je od STA zahteval vrsto podatkov, vključno z obrazložitvijo in podatki o številnih člankih in uredniških odločitvah. Vodstvo STA je to prošnjo (ali zahtevo) zavrnilo, saj te podatke lahko zahteva le vlada, ki je edini delničar (EFJ 2020, Simič 2021). Služba vlade za zakonodajo je tudi ugotovila, da je bila ustavitev financiranja STA nezakonita (Hreščak 2020b). Spor v letu 2020 ni bil razrešen.

Kazalnik **Uredniške avtonomije** predstavlja srednje tveganje (54%). Medtem ko zakoni o medijih omenjajo avtonomijo pri imenovanju in razrešitvi odgovornih urednikov, smernice pogosto nimajo pravega učinka, saj

lastniki imenujejo "začasnega" urednika, novinarji pa v mnogih primerih nimajo pooblastil, da bi preprečili imenovanje nekoga neprimerne. Tudi vloga zunanjih in stalnih sodelavcev v zvezi s tem ni opredeljena. Kodeks novinarske etike (2019) velja za vse novinarje in medije in predpisuje Novinarsko častno razsodišče, ki odgovarja na pritožbe javnosti glede novinarjev, ki kodeksa ne upoštevajo. Niti kodeks niti razsodišče pa nista obvezna in ne moreta uveljavljati realnih sankcij. Veliko je primerov, ko so novinarji zaznavali politične vplive ter vmešavanje v uredniške odločitve in vsebine, zlasti v medijih pod neposrednim političnim vplivom, skozi lastništvo (bodisi komercialno bodisi državno) oziroma interese lastnikov. Zabeležen je primer, ko je bila po političnem vmešavanju iz spletnega arhiva RTV Slovenija umaknjena in urejena izobraževalna oddaja o populizmu (Bulatović 2020).

Kazalnik o **Avdiovizualnih medijih, spletnih platformah in volitvah** predstavlja srednje tveganje (52%). Zastopanost političnih akterjev in političnih stališč na RTV Slovenija sledi "pravičnemu in uravnoveženemu" pristopu, ki je pogosto označen kot zelo matematičen in lahko vodi do relativizma vprašanj (Fakulteta za družbene vede 2020). Medtem ko mora RTV Slovenija kandidatom za volitve, strankam in predstavitev programov zagotavljati dostop (enak čas za kandidate in politične stranke, zastopane v državnem zboru in evropskem parlamentu, in tretjina celotnega časa, ki ga RTV določi za kandidate in politične stranke, ki niso zastopani v državnem zboru ali evropskem parlamentu), ni zakonov ali samoregulacije, ki bi političnim akterjem med volilnimi kampanjami zagotovila dostop do komercialnih programov. Včasih je lahko predstavitev različnih političnih skupin bolj pravična na komercialnih programih v primerjavi s programi javnega servisa, saj jih ne omejujejo posebna pravila kot RTV. Po drugi strani pa je zastopanje na komercialnih programih tudi manj pošteno, saj lahko čas prilagodijo kandidatom in strankam, ki se jim zdijo bolj privlačni za gledalce in gledanost, ali političnim stališčem urednikov ali vodstva izdajateljev televizijskih programov. Pogoji in cene za politično oglaševanje na RTV so določeni, cene na komercialnih programih se med seboj razlikujejo, vendar so za različne politične stranke enake. V praksi lahko močnejši politični akterji dobijo več prostora kot novi in manjši akterji, tako na RTV Slovenija kot na komercialnih programih, saj imajo bolj stabilno finančno ozadje.

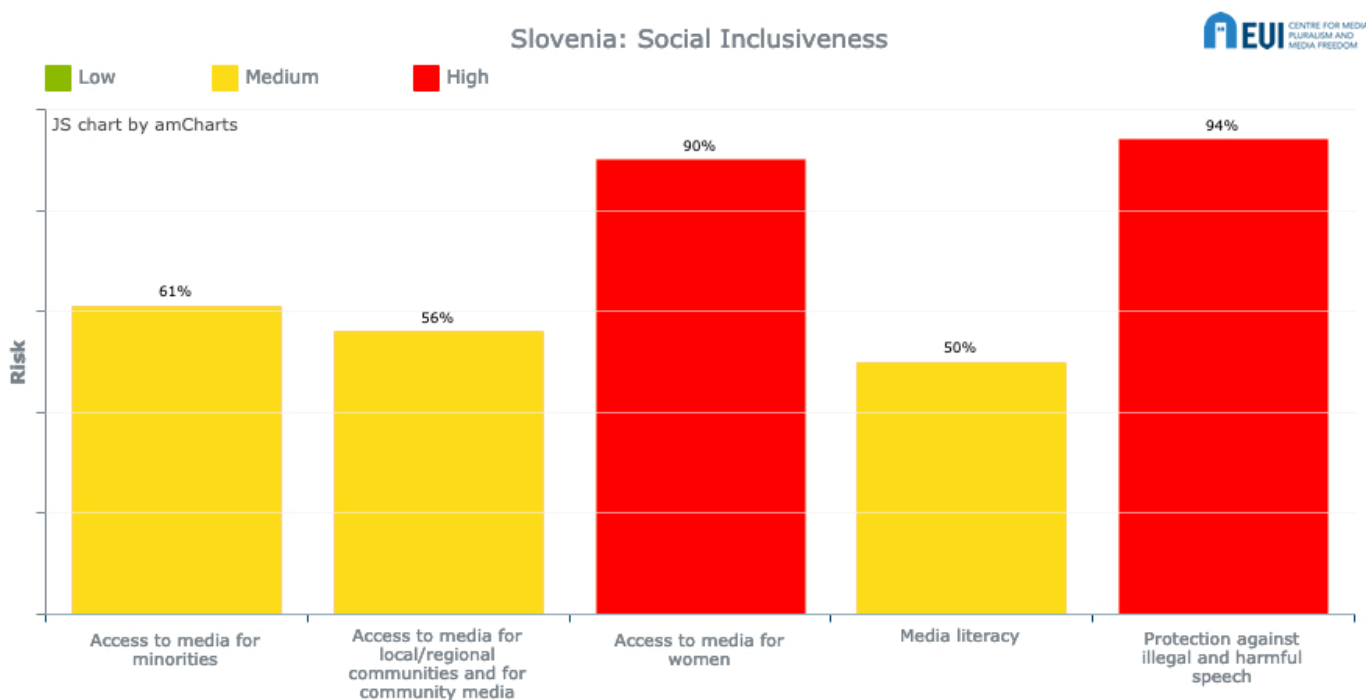
Kazalnik o **Državni regulaciji sredstev in podpore medijskemu sektorju** predstavlja visoko tveganje (75%). Kot smo že omenili, ni bilo posebnih subvencij za medije ali novinarje, povezanih z epidemijo COVID-19. Glavni problemi so zabeleženi pri distribuciji državnega oglaševanja v medijih in oglaševanju, ki ga plačujejo nacionalne, regionalne ali lokalne vlade, saj se distribuira brez jasnih pravil. Na primer, zabeležen je primer, ko so se oglasi ministrstva za obrambo za slovensko vojsko začeli pojavljati na Nova24TV v lasti SDS, čeprav tega ni bilo v medijskem načrtu ministrstva. Hkrati so mediji poročali, da se oglaševanje ni pojavilo v nekaterih medijih, ki so bili vključeni v načrt (Savič 2020). Na splošno primanjkuje podatkov o medijih, ki so prejeli oglase od državnih podjetij. Vlada je leta 2020 objavila priporočila za izvajanje oglaševalskih kampanj ministrstev in vladnih služb, ki so predlagala enakomerno porazdelitev sredstev med mediji, ne glede na njihovo uspešnost na medijskem trgu (Vertačnik 2020).

Kazalnik **Neodvisnosti vodenja in financiranja javnega servisa** je s srednjega tveganja v MPM2020 z 92% poskočil na najvišje tveganje na tem področju. To je predvsem posledica (poskusov) sprememb v vodstvu in funkcij upravnega odbora ter predloga Zakona o Radioteleviziji Slovenije, predlaganega julija 2020. Medtem ko (obstoječi) zakon zagotavlja razmeroma poštene in pregledne zakonske določbe glede postopkov imenovanja vodstva, pušča vrzel za politični vpliv, saj večino članov programskega sveta ali nadzornega sveta imenujejo državni zbor, politične stranke in vlada. Spomladi je vlada razrešila tri nadzornike in imenovala nove (Škerl Kramberger 2020). Sledil je sodni spor, ki je razrešil dva od treh novih članov nadzornega sveta (STA 2020c). Novembra je zabeležen poskus razrešitve generalnega direktorja Igorja Kadunca (Škerl Kramberger, STA 2020). Znesek, potreben za financiranje RTV, je v skladu z

zakonodajo, vendar so predstavniki RTV izračunali, da bi predlagane spremembe Zakona o Radioteleviziji Slovenije, ki so bile predlagane v sklopu zakonov o medijih (omenjenih v uvodu), prikrajšale javnost storitev za približno 13 milijonov evrov (Lesjak Tušek, Petkovič 2020).

3.4. Socialna vključenost (70% - Visoko tveganje)

Področje Socialne vključenosti se osredotoča na dostop do medijev za določene skupine v družbi: manjšin, lokalne in regionalne skupnosti, ženske in invalide. Preučuje tudi državno medijsko pismenost, vključno z digitalnimi veščinami celotnega prebivalstva. Poleg tega je bil za izdajo MPM za leto 2021 dodan nov kazalnik na področju socialne vključenosti, da se ocenijo novi izzivi, ki izhajajo iz uporabe digitalnih tehnologij: Zaščita pred nezakonitim in škodljivim govorom. Zaradi te spremembe kazalnikov je treba primerjavo s prejšnjimi izdajami MPM obravnavati zelo previdno.

Kazalnik o **Dostopu do medijev za manjšine** predstavlja srednje tveganje z 61%. Medtem ko zakon uradno priznanim manjšinam (italijanski, madžarski in romski skupnosti) zagotavlja dostop do medijev, strokovnjaki ugotavljajo, da je nesorazmerje med programskim časom, ki je namenjen italijanski manjšini, in časom, ki je namenjen madžarski narodni skupnosti, problematičen, saj je ustavni položaj obeh skupnosti enak. Na programih javne televizije strokovnjaki opozarjajo na pomanjkanje zaposlovanja predstavnikov romske skupnosti. Programski čas, namenjen romski skupnosti, na komercialnih medijih je majhen in strokovnjaki menijo, da je potrebna stalna finančna shema (z donacijami, subvencijami) za redne romske vsebine v lokalnih medijih, pod pogojem, da predstavniki romske skupnosti sodelujejo pri ustvarjanju teh vsebin. Komerčni neprofitni mediji za romsko skupnost se lahko prijavijo na razpise urada za narodnosti in na razpis ministrstva za kulturo za medijske vsebine, kjer konkurirajo uveljavljenim nacionalnim medijem. Njihov položaj je tako precej slabši kot položaj italijanske in madžarske skupnosti, ki imata dostop do sredstev svojih lokalnih uprav. Čeprav je slovenska zakonodaja skladna z vsemi mednarodnimi pogodbami, pravice manjšin veljajo le za majhen del manjšinskega prebivalstva. Prisotnost zakonsko nepriznanih manjšin (denimo Srbi, Bošnjaki in Hrvati) znotraj programov RTV velja za boljšo kot njihova zastopanost v drugih segmentih slovenske družbe. RTV te oddaje financira iz prispevka za RTV in ne iz virov, ki financirajo italijansko, madžarsko in romsko vsebino, vendar količina vsebin ni sorazmerna z velikostjo teh skupnosti in številom tem, ki se pojavljajo v povezavi z njimi. Manjšine, ki jih zakon ne priznava, nimajo

rednega dostopa do programskega časa na komercialnih televizijskih in radijskih postajah, ta je večinoma razdrobljen. Vsebino za narodne skupnosti (in vsebine, ki so jih njihovi predstavniki proizvedli) se da občasno spremljati na eni najstarejših evropskih nekomercialnih skupnostnih radijskih postaj Radio Študent, ki pa je potrebna stabilnega financiranja (Bezljaj 2020). Pomanjkanje skupnostnih medijev za tako veliko število skupnosti je pogosto opisano kot izjemno negativno za medijski pluralizem v Sloveniji.

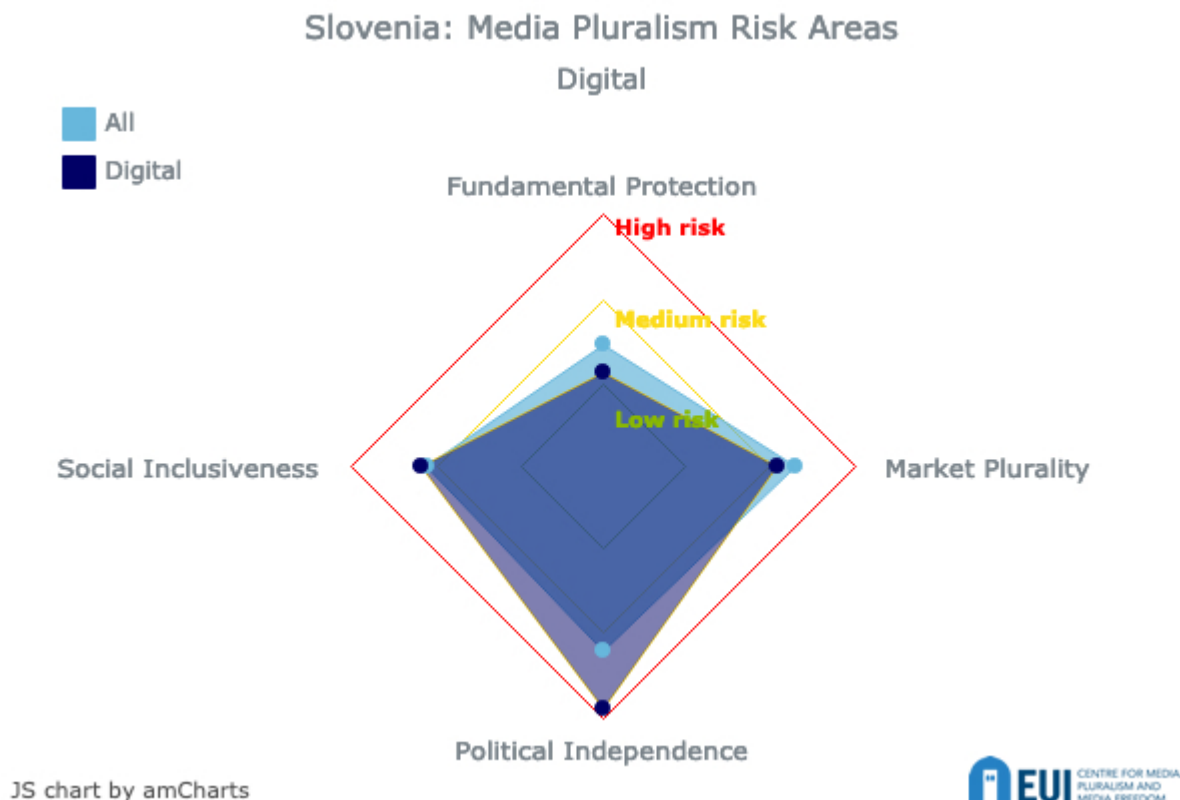
Kazalnik o **Dostopu do medijev za lokalne oziroma regionalne skupnosti in skupnostne medije** predstavlja srednje tveganje s 56%. Regionalni ter lokalni radijski in televizijski programi imajo (skupaj s kanali javnega servisa, študentskimi in neprofitnimi mediji) status programov posebnega pomena. Številni lokalni mediji prejemajo sredstva iz svojih občinskih proračunov, več pa je spornih zgodb o tovrstnih medijih, ki so promovirali politične ideje županov občin ali močnejših strank (Kučić 2019b). RTV Slovenija po zakonu ni dolžan ohranjati svojih dopisnikov, mediji pa so poročali tudi, da so imeli namen zaradi varčevanja odpustiti dodatne tri tuje dopisnike (Petkovič 2020b). Skupnostni mediji so sicer nekoliko prisotni, vendar ne vedno neodvisni. Ni sistematičnega političnega vmešavanja, vendar vsebino skupnostnih medijev oblikujejo proračunski rezi, ki vplivajo na kakovost in količino produkcije ter uredniško usmeritev. Konec leta 2020 je ustanovitelj Radia Študent Študentska organizacija Univerze v Ljubljani (ŠOU) napovedal večje finančne reze. Še pred napovedjo pa se je radio že leta finančno boril (Bezljaj 2020).

Kazalnik o **Dostopu do medijev za ženske** z 90% predstavlja visoko tveganje. RTV nima javo dostopne politike za enakost spolov. Leta 2020 je bilo v programskem odboru RTV od 31 članov sedem žensk, kar znaša 23 odstotkov. Delež žensk med odgovornimi uredniki vodilnih informativnih medijev je znašal 25 odstotkov. Več poročil je pokazalo na premalo zastopanosti in / ali stereotipno zastopanost žensk v medijih in v tem letu ni bilo vidnih pozitivnih premikov pri tem kazalcu (Metina lista 2018, Metina lista 2019).

Kazalnik **Medijske pismenosti** predstavlja srednje tveganje s 50%. Medtem ko je medijska pismenost pogosto omenjena v vladnih dokumentih, povezanih z mediji, je prisotno pomanjkanje dosledne politike. Zakonodaja ne določa, kdo je odgovoren za medijsko pismenost in kako naj zanjo skrbi. Mnogi deležniki opozarjajo, da je medijska pismenost premalo vključena v formalno izobraževanje. Čeprav se izvaja več kampanj in akcij, ki spodbujajo medijsko pismenost, so te pogosto omejene na prestolnico Slovenije in večja mesta ali na določene skupine ljudi, kot so starejše generacije ali šolarji.

Kazalnik **Zaščite pred nezakonitim in škodljivim govorom** s 94% predstavlja visoko tveganje za pluralizem medijev. Strokovnjaki opažajo, da je potreben pravni okvir za boj proti dezinformacijam na spletu. Raziskav o vplivu dezinformacij ni bilo, vendar je bilo veliko primerov dezinformacij, ki se širijo zlasti na družbenih omrežjih (in v zvezi z zdravstveno krizo). Posebnega pravnega okvira za sovražni govor na spletu ni, kljub temu pa je širjenje etničnega, rasnega in verskega sovraštva ali nestrpnosti ter spodbujanje nasilja ali vojne v nasprotju z ustavo (63. člen ustave). Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti je tudi kaznivo dejanje v okviru Kazenskega zakonika (297. člen) in Zakona o medijih (8. člen). Sovražni govor na spletu in druge oblike nevarnega govora, denimo nadlegovanje, ustrahovanje, vulgarnost, seksizem do določenih novinarjev in medijev, zlasti žensk (Železnik 2021), so kljub temu pogosti, predvsem na družbenih omrežjih (Kavcic 2020), kjer so akterji pogosto vidni politiki (Bratanič, Winfrey 2021). Posebnih prizadevanj za odstranjevanje sovražnega govora do katere koli skupine prebivalstva z družbenih omrežij ni bilo. Nekateri spletni mediji in z njimi povezani profili na družbenih omrežjih prav tako igrajo vlogo pri širjenju dezinformacij.

4. Pluralizem v spletnem okolju: ocena tveganja

Digitalni kazalniki na vseh štirih opazovanih področjih kažejo na potrebo po natančnih zakonodajnih definicijah spletnega medijskega okolja, saj medijski zakoni elektronske publikacije obravnavajo le na široko.

Splošne omejitve svobode izražanja na področju **Temeljne zaščite** veljajo tudi za digitalno okolje; vendar niso vedno upoštevane. Zakoni ne določajo posebnih pravnih sredstev za tiste, katerih svoboda izražanja je bila kršena na spletu. Država, ponudniki internetnih storitev ali spletne platforme niso uvedle nobenih novih omejitev svobode izražanja na spletu v zvezi s pandemijo COVID-19 (na primer za omejevanje napačnih informacij ali preverjanje informacij v zvezi s COVID-19) in zabeleženih je več primerov, ko so javne osebe (igralci, televizijski voditelji) po spletu širile lažne informacije, zlasti na družbenih omrežjih. Na Twitterju in Facebooku so bili odstranjeni določeni videoposnetki ali označeni kot neuradni, vendar to urejajo politike ter standardi Twitterja in Facebooka. Določene strani so bile odstranjene s Facebooka, potem ko so jih uporabniki prijavili - na primer zabeležena je nekajdnevna blokada Facebook strani katoliškega tednika Družina, kar je ponovno vezano na spletne politike Facebooka (Merše 2020). Tako kot prejšnja leta, ponudniki internetnih storitev filtrirajo strani igralniških družb, ki v Sloveniji nimajo koncesije, kot je zapisano v Zakonu o igrah na srečo.

Novinarski kodeks navaja, da bi popravki in posegi v objavljene vsebine na spletu morali biti vidno označeni. Vendar spletni mediji na splošno niso transparentni pri odstranjevanju ali spreminjanju vsebin na spletu in na tem področju ni posebnih sankcij.

Ni uradnih primerov nadzora spletnih iskanj, vdorov ali drugih podobnih digitalnih napadov. Je pa veliko primerov spletnih zlorab in nadlegovanja, predvsem zmerjanja z žaljivkami in primerov groženj na družbenih omrežjih. Država ali nedržavni akterji niso od nobenega novinarja zahtevali, da bi si moral prenesti aplikacijo za sledenje, vezano na COVID-19.

Čeprav je splošna uredba o varstvu podatkov (GDPR) veljavna in zavezujoča za vse subjekte, je Slovenija še vedno v postopku sprejetja novega Zakona o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-2), ki bo v slovenski

pravni red vnesel vsebinska vprašanja. Do takrat veljata dve uredbi, ki urejata področje varstva osebnih podatkov na sistemski ravni, in sicer GDPR in obstoječi Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1).

Kazalnik koncentracije spletnih platform in uveljavljanja konkurence znotraj področja **Pluralnosti trga** z 88-odstotnim deležem predstavlja visoko tveganje za medijski pluralizem. Elektronski mediji niso oproščeni razkrivanja podrobnosti o lastništvu ministrstvu za kulturo, vendar obstajajo številna spletna mesta in osebni blogi, ki nimajo odgovornega urednika in zato niso vključeni v razvid medijev, kljub temu da se lahko še vedno predstavljajo kot mediji.

Zadostne in posodobljene informacije za ugotavljanje dejanskih in končnih lastnikov digitalnih medijev niso vedno javno dostopne. Zakonodajni členi o koncentraciji v medijskem sektorju digitalnega okolja ne urejajo na način, kot urejajo radijsko, tiskano in televizijsko okolje. V praksi ni znakov, da se koncentracija v digitalnem okolju spremlja.

Leta 2019 je slovensko ministrstvo za finance objavilo vladni predlog za vložitev predloga Zakona o uvedbi davka na digitalne storitve. Opozicijska stranka Levica je septembra 2020 v parlamentarni postopek vložila predlog Zakona o davku na digitalne storitve (ki bi vključeval velika digitalna podjetja, kot so Apple, Facebook, Amazon, Google), vendar je bil predlog zavržen.

Novi Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah, ki je bil predlagan leta 2020 in naj bi bil sprejet leta 2021, vključuje razširitev nekaterih pravil za avdiovizualne medijske storitve na platforme za izmenjavo videov, zajema tako storitve, kot je YouTube, kot avdiovizualne vsebine, ki se delijo prek družbenih omrežij.

Pred epidemijo COVID-19 so nosilci odločanja v oglaševanju in trženju napovedovali, da se bodo njihove naložbe v digitalno oglaševanje v primerjavi z letom 2019 v povprečju povečale za 17% (Uporabna stran 2020). Čeprav v državi na splošno ni točnih in skupnih podatkov o izdatkih za oglaševanje, je denimo digitalna agencija iPROM leta 2020 v primerjavi z letom 2019 povečala količino digitalnih oglasov za skoraj 50 odstotkov (iPROM 2021). Mediji skušajo najti uspešne poslovne modele za delovanje na spletu, vendar pri tem niso vedno uspešni, saj kultura množičnega financiranja medijskih vsebin ali donacij za medije v državi ni široko razvita ali uveljavljena. Natančni podatki o tem, ali so mediji v letu 2020 povečali ali zmanjšali prihodke iz netradicionalnih tokov prihodkov, ni.

Prisotnost političnega nadzora nad spletnimi mediji na področju **Politične neodvisnosti** predstavlja visoko tveganje, saj so mediji poročali o številnih politično nadzorovanih spletnih medijih, zlasti na lokalni ravni. Obstaja neuradna mreža spletnih portalov, ki so jih mediji povezali z vladajočo stranko SDS, nekateri izdajalci medijev in uredniki pa so bodisi člani lokalnih odborov, strankarski kandidati na volitvah ali člani stranke (Kučić 2019c).

Leto 2020 se je spremenilo vodstvo uredništva Siol.net (v lasti TS Media, ki je v lasti Telekom Slovenije), pogosto najbolj priljubljene spletne strani v državi. Mesto je prevzel nekdanji odgovorni urednik Dela in urednik notranjepolitičnega oddelka na Večeru Peter Jančič; splošno je obveljalo, da deluje v korist vlade (DR 2020).

Splošnih smernic za novinarje na družbenih omrežjih ni, kar predstavlja visoko tveganje za medijski pluralizem. Tudi transparentnost političnega oglaševanja na spletnih platformah (vključno z družbenimi omrežji) predstavlja visoko tveganje.

Kazalnik o zaščiti pred nezakonitim in škodljivim govorom na področju **Socialne vključenosti** predstavlja visoko tveganje za medijski pluralizem. To je predvsem posledica odsotnosti pravnega okvira za boj proti dezinformacijam na spletu in neizmerne prisotnosti sovražnega govora in drugih oblik nevarnega govora (nadlegovanje, ustrahovanje, vulgarnost, seksizem do določenih novinarjev in medijev, zlasti žensk). Pomanjkanje obsežnih raziskav o nadlegovanju novinarjev na spletu in, na primer, o spolnih dimenzijah nadlegovanja je tudi samo po sebi problem. Čeprav je v civilni družbi več pobud, zlasti platform za

preverjanje dejstev, katerih cilj je boj proti dezinformacijam, je njihov doseg omejen. Politiki uporabljajo družbena omrežja za širjenje dezinformacij in kasneje trdijo, da poobjava na Twitterju ne pomeni strinjanja z vsebino, ki jo širijo, in se tako izogibajo odgovornosti za svoja sporočila.

Posebnih raziskav o vplivu dezinformacij na spletu ni bilo. Zabeleženih je več primerov lažnih sporočil, ki so pojasnjevala, kako je denimo Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) ljudi prepričeval, naj status testa COVID-19 spremenijo iz negativnega v pozitivnega, širile so se dezinformacije o UKC v Mariboru, ki naj bi lagal o številu pozitivnih testov na COVID-19 (Švab 2020), pa o vodji vladne svetovalne skupine za COVID-19, ki naj bi ponaredila fotografijo, na kateri se cepi (Simič 2020).

Posebna okvirja za preprečevanje sovražnega govora na spletu ni, vendar je širjenje etničnega, rasnega in verskega sovraštva ali nestrpnosti ter spodbujanje nasilja ali vojne v nasprotju z ustavo. Javno spodbujanje sovraštva, nasilja ali nestrpnosti je tudi kaznivo dejanje v Kazenskem zakoniku in Zakonu o medijih. Sovražni govor je na spletu kljub temu pogost, zlasti na družbenih omrežjih (Kavčič 2020), in v zadnjih letih ni bilo posebnih prizadevanj za odstranitev sovražnega govora do katere koli skupine prebivalstva z družbenih omrežij.

Decembra je bila zoper kolumnista in odgovornega urednika Demokracije vložena kazenska ovadba zaradi mnenjskega besedila, ki je širilo idejo o nadmoči ene, bele rase nad drugo. Pri mediju so trdili, da je bilo objavljeno besedilo satira (G. C. 2020), vendar pa sta medij in njegov odgovorni urednik objavila številne medijske vsebine ali tvite, ki so vključevali zanikanje holokavsta in antisemitizem, rasizem ter druge vidike sovražnega govora.

5. Sklepi

Vsa opazovana področja so pokazala rahlo ali znatno poslabšanje v primerjavi z ugotovitvami izvajanja MPM2020. Največje tveganje za pluralizem medijev je bilo zaznано na področju Pluralnosti trga (76%), sledita mu področji Politične neodvisnosti (73%) in Socialne vključenosti (70%), medtem ko področje Temeljne zaščite z 48% predstavlja srednje tveganje.

Tako kot drugod, je tudi v Sloveniji zdravstvena kriza COVID-19 imela številne posledice za slovensko družbo in gospodarstvo ter je v marsičem vplivala na medije in novinarstvo. Časopisi in revije so bili še posebej prizadeti na področjih distribucije, prodaje in prihodkov. Številne časopisne trafike so se zaprle, z vladno uredbo pa je bila prepovedan dostop do tiskanih medijev v kavarnah, restavracijah in čakalnicah pri zdravnikih ali frizerjih, z uradnim razlogom zaježitve širjenje virusa. Vlada, ministrstvo za kulturo ali katera koli druga ustrezna institucija ni v letu 2020 sprejela nobenih ukrepov za dodatno podporo medijem in novinarstvu. Slovenija in njena vlada v nasprotju s številnimi drugimi državami EU niso omogočile ali spodbujale nobenega finančnega, fiskalnega ali davčnega instrumenta, strategije ali druge potencialne intervencije, namenjene krepitvi medijske pluralnosti ali na primer socialne vključenosti. Še več, štirje predlogi zakonov o medijih, ki jih je ministrstvo za kulturo predstavilo leta 2020 (Zakon o medijih, Zakon o javni radioteleviziji, Zakon o Slovenski tiskovni agenciji, Zakon o avdiovizualnih medijskih storitvah) niso vključevali nobenih ukrepov za reševanje tiskanih, digitalnih ali radijskih medijev, so pa vključevali zelo kontroverzne predloge v zvezi s televizijskim oddajanjem.

Slovenski medijski ekosistem se po finančnem, političnem in na splošno izčrpavajočem letu 2020 bori na več različnih načinov in ukrepi, specifični za pomoč sektorju, vendar na nediskriminatoren način, ki temeljijo na politično neodvisni izbiri in odločanju, so potrebni za pomoč sektorju. Poleg tega je treba omejiti preprečevanje vdorov vlade v številne posebne medije (kot sta javna radiotelevizija RTV Slovenija in Slovenska tiskovna agencija STA) ter agresivno verbalno komuniciranje in politike vlade in vladajočih strank (kar je privedlo do številnih kritik mednarodnih institucij, strokovnih organizacij in medijev) ter ustaviti napade na novinarje (zlasti ženske).

6. Reference

- Al. Ma. (2020)., 'Pismo odgovornih urednikov: "Pod pritiski ne bomo klonili"', *Rtvslo.si*, 28. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.rtvlo.si/slovenija/pismo-odgovornih-urednikov-pod-pritiski-ne-bomo-klonili/540482>.
- Bayer, L. (2021). 'Inside Slovenia's war on the media', *Politico*, 16. februar, ogledano 20. Maj 2021, <https://www.politico.eu/article/slovenia-war-on-media-janez-jansa/>.
- Bezljaj, M. (2020). 'Radio Študent na robu prepada', *Delo*, 7. julij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.delo.si/novice/slovenija/radio-studnet-na-robu-propada/>.
- Bratanic, J., & Winfrey, M. (2021). 'A Trump-Inspired Twitter Troll Gets Chance to Set the EU Agenda', *Bloomberg*, 30. junij, ogledano 1. julij 2021, <https://www.bloomberg.com/news/articles/2021-06-30/a-trump-inspired-twitter-troll-gets-chance-to-set-the-eu-agenda>.
- Bulatović, K. (2020), 'Janša »izginil« iz mladinske TV-oddaje o populizmu', *Ostro.si*, 15. december, ogledano 20. januar 2021, <https://www.ostro.si/si/zgodbe/jansa-izginil-iz-mladinske-tv-oddaje-o-populizmu>.
- Cirman, P., & Vuković, V. (2020). 'Janša želi nadzor še nad POP TV', *Necenzurirano.si*, 3. december, ogledano 20. januar 2021, <https://necenzurirano.si/clanek/preiskovalne-zgodbe/jansa-zeli-nadzor-se-nad-pop-tv-830888>.
- Katedra za novinarstvo, Fakulteta za družbene vede. (2020). 'Poziv k umiku predlogov medijskih zakonov iz zakonodajne procedure', *Delo*, 31. avgust, ogledano 20. januar 2021, <https://www.delo.si/novice/slovenija/poziv-k-umiku-predlogov-medijskih-zakonov-iz-zakonodajne-procedure/>.
- DR. (2020). 'Jančič prevzema državni Siol, glasovalo malo novinarjev', *Večer*, 4. april, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/jancic-prevzema-drzavni-siol-brez-vecinske-podpore-novinarjev-10152669>.
- Evropska zveza novinarjev. (2020). 'Serious concerns over suspension of funding to Slovenian Press Agency', 7. december, ogledano 20. januar 2021, <https://europeanjournalists.org/blog/2020/12/07/serious-concerns-over-suspension-of-funding-to-slovenian-press-agency/>.
- Civil Liberties Union for Europe, Greenpeace. (2020). 'Locking down critical voices', ogledano 20. maj 2021, https://www.greenpeace.org/static/planet4-eu-unit-stateless/2020/09/07bf7b31-locking-down-critical-voices_final.pdf.
- Odbor za zaščito novinarjev. (2020). 'Database of attacks on the press', ogledano 20. januar 2021, <https://cpj.org/data/>.
- Svet Evrope. (2020). 'CoE Commissioner for Human Rights issues a Human Rights Comment on SLAPPs', 27. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.coe.int/en/web/media-freedom/-/coe-commissioner-for-human-rights-issues-a-human-rights-comment-on-slapps>.
- Čakš, P. (2020). 'Je lokalno dogajanje še javni interes?', *Večer*, 15. avgust, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/v-soboto/je-lokalno-dogajanje-se-javni-interes-10207986>.
- DK, STA (2020). 'Pomoč medijem v času krize', *Mladina*, 28. marec, ogledano 20. januar 2021, <https://www.mladina.si/197035/pomoc-medijem-v-casu-krize/>.
- EACEA (2021). 'Slovenija - Prebivalstvo: demografsko stanje, jeziki in veroizpovedi', 8. marec, ogledano 20. junij 2021, https://eacea.ec.europa.eu/national-policies/eurydice/content/population-demographic-situation-languages-and-religions-77_sl.
- Evropska komisija. (2020). *2020 Rule of Law Report Country Chapter on the rule of law situation in Slovenia*, ogledano 20. januar 2021, <https://vega.siol.net/media/files/2020-39/porociloEU-slovenija.pdf>.
- Fakulteta za družbene vede. (2020). 'Premisleki o prihodnosti javnih medijev', ogledano 20. januar 2021, <https://www.fdv.uni-lj.si/docs/default-source/zalozba/premisleki-o-prihodnosti-javnih-medijev---za-web.pdf>.
- G. C. (2020). "'Glosa" v Demokraciji sprožila prvo ovadbo, kako se bo odzvalo tožilstvo?', *Rtvslo.si*, 7. december, ogledano 20. januar 2021, <https://www.rtvlo.si/slovenija/glosa-v-demokraciji-sprozila-prvo->

[ovadbo-kako-se-bo-odzvalo-tozilstvo/544862](#).

Grešovnik, T. (2020). 'Napadi na novinarje: 'Do žaljk v javnem govoru smo kot družba postali brezbržni'', *24ur.com*, 24. februar, ogledano 20. januar 2021, <https://www.24ur.com/novice/slovenija/zaljivke.html>.

Higgins, A. (2021). 'Wielding Twitter, Europe's 'Marshal Twito' Takes Aim at the Media', *The New York Times*, 16. junij, ogledano 20. junij 2021, <https://www.nytimes.com/2021/06/16/world/europe/slovenia-jansa-press-freedom-twitter.html>.

Hreščak, A (2020). 'Tudi v HSE kaznujejo kritične medije', *Dnevnik*, 21. december, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042945817/posel/novice/tudi-v-hse-kaznujejo-kriticne-medije>.

Hreščak, A. (2020b). 'Ukom v svoji nameri povozil celo opozorila vladnih pravnikov', *Dnevnik*, 9. december, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042944968/slovenija/ustavitev-financiranja-sta-naj-bi-bila-nezakonita>.

Zakon o integriteti in preprečevanju korupcije (Integrity and Prevention of Corruption Act). (2010). [2. Integrity and Prevention of Corruption Act of 2010_SLO.pdf \(europam.eu\)](#) [[Slovenia Integrity and the Prevention of Corruption Act 2010_en.pdf \(worldbank.org\)](#)]

IPI. (2020). 'Photojournalist Borut Živulovič hospitalised covering violent protests in Slovenia', 6. november, ogledano 20. januar 2021, <https://ipi.media/photojournalist-borut-zivulovic-hospitalised-covering-violent-protests-in-slovenia/>.

iPROM. (2021). 'iPROM lani s 50 odstotkov več prikazanih oglasov kot leta 2019', 13. januar, ogledano 20. januar 2021, <https://iprom.si/iprom-lani-s-50-odstotkov-vec-prikazanih-oglasov-kot-leta-2019/>.

Kavcic, B. (2020). 'Slovenian media fear fallout from government virus campaign', *AFP*, 19. april, ogledano 20. januar 2021, <https://news.yahoo.com/slovenian-media-fear-fallout-government-virus-campaign-081026706.html>.

Kingsley, P. (2018). 'Safe in Hungary, Viktor Orban Pushes His Message Across Europe', *The New York Times*, 4. junij, ogledano 20. maj 2021, <https://www.nytimes.com/2018/06/04/world/europe/viktor-orban-media-slovenia.html>.

Kodeks novinarjev Slovenije (Code of Journalists of the Republic of Slovenia). (2019). ogledano 20. junij 2021, <https://accountablejournalism.org/ethics-codes/Slovenia-Journalists>.

Korenič, R. (2021). 'In the fourth quarter of 2020, the Slovenian economy declined by 4.5% and by 5.5 in 2020', Statistical Office of the Republic of Slovenia, 26. februar, ogledano 23. april 2021, <https://www.stat.si/StatWeb/en/News/Index/9411>.

Košak, K. (2020). 'Po aferi s testnimi frekvencami 5G obsežen nadzor, ki ni pokazal nepravilnosti', *Dnevnik*, 11. januar, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042919223/posel/novice/po-aferi-s-testnimi-frekvencami-5g-obsezen-nadzor-ki-ni-pokazal-nepravilnosti->.

KPK. (2020). 'Annual Report', ogledano 20. januar 2021, <https://www.kpk-rs.si/kpk/wp-content/uploads/2020/03/Letno-porocilo-2019.pdf>.

Kučič, L. (2019). 'Infografika: Madžarski medijski sistem v Sloveniji', *Pod črto*, 3. december, ogledano 20. januar 2021, <https://podcrto.si/infografika-madzarski-medijski-sistem-v-sloveniji/>.

Kučič, L. (2019b) 'Povzetek preiskave: kako župani zlorablajo občinska glasila', *Pod črto*, 6. junij, ogledano 20. januar 2020, <https://podcrto.si/povzetek-preiskave-kako-zupani-zlorablajo-obcinska-glasila/>.

Kučič, L. (2019c). 'Infografika: Internetni mediji SDS', *Pod črto*, 10. december, ogledano 20. januar 2021, <https://podcrto.si/infografika-internetni-mediji-sds/>.

Kučič, L. (2020). 'Infografika: Mediji Martina Odlazka', *Pod črto*, 4. december, ogledano 20. januar 2021, <https://podcrto.si/infografika-mediji-martina-odlazka/>.

Kučič, L. (2020b) 'Dnevni časopisi (3. del): kako lastniki Dela vplivajo na poročanje novinarjev', *Pod črto*, 4. junij, ogledano 20. januar 2021, <https://podcrto.si/dnevni-casopisi-3-del-kako-lastniki-dela-vplivajo-na-porocanje-novinarjev>.

Kunaver, N. (2020). 'Črno na belem: maske podjteja Acron niso skladne z zakonodajo SLO in EU',

- 24ur.com, 6. julij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.24ur.com/novice/korona/crno-na-belem-maske-podjetja-acron-niso-skladne-z-zakonodajo-slo-in-eu.html>.
- Lesjak Tušek, P. & Petkovič, B. (2020). 'Napovedani bliskoviti in drastični posegi v škodo medijev odmevajo', *Večer*, 13. julij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/napovedani-bliskoviti-in-drasticni-posegi-v-skodo-medijev-odmevajo-10194936>.
- Lovšin, P. (2020). 'Vrhovno sodišče: Objava prisluhov v javnem interesu', *Dnevnik*, 1. junij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042930744>.
- Malovrh, P. (2020). 'Slovenija ne velja več za odprto družbo', *Delo*, <https://www.delo.si/novice/slovenija/slovenija-ne-velja-vec-za-odprto-druzbo/>.
- Mapping Media Freedom. (2020). 'Slovenia: Interior minister calls for criminal prosecution of journalists covering lockdown protest', <https://mappingmediafreedom.usahidi.io/posts/23283>.
- Mass Media Act.(2006). [Microsoft Word - SN-Ěistopis - veljavnost 24 06 2006-ang.doc \(rtslo.si\)](https://www.rtslo.si/microsoft-word-sn-estopis-veljavnost-24-06-2006-ang.doc)
- Merše, P. (2020). 'Po posredovanju slovenskih cenzorjev je Facebook blokiral katoliški tednik Družina', *Domovina*, 28. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.domovina.je/po-posredovanju-slovenskih-cenzorjev-facebook-blokiral-katoliski-tednik-druzina/>.
- Metina lista. (2018). 'Delež žensk na vodstvenih položajih se znižuje', *Metina lista*, 8. marec, ogledano 20. januar 2021, <https://metinalista.si/delez-zensk-na-vodstvenih-polozajih-se-znizuje/>.
- Metina lista. (2019). 'Pregled leta 2018 - Ženske v časopisnih medijih', *Metina lista*, 20. februar, ogledano 20. januar 2021, <https://metinalista.si/pregled-leta-2018-zenske-v-casopisnih-medijih/>.
- Ministrstvo za kulturo. (2020). 'Razvid medijev', ogledano 20. januar 2021, <https://rmsn.ekultura.gov.si/razvid/mediji>.
- M.R. (2020). 'Na platformi Sveta Evrope opozarjajo pred številnimi tožbami Roka Snežiča proti slovenskim novinarjem', *Večer*, 30. september, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/rok-snezic-proti-portal-u-necenzurirano-vlozil-kar-39-tozb-10222835>.
- OECD. (2020) 'OECD Economic Surveys: Slovenia', ogledano 20. januar 2021, <https://www.oecd.org/economy/surveys/slovenia-2020-OECD-economic-survey-overview.pdf>.
- Open Ownership. (2020). 'Slovenia', ogledano 20. januar 2021, <https://www.openownership.org/map/#SI>.
- Ozsvath, S. (2021). 'Prime Minister Janez Jansa, Slovenia's Marshal Tweeto and the media', *Deutsche Welle*, 4. marec, ogledano 20. junij 2021, <https://www.dw.com/en/prime-minister-janez-jansa-slovenias-marshal-tweeto-and-the-media/a-56764735>.
- Petkovič, B. (2020) "Zdravstveni razlogi so samo izgovor." Zakaj Janševa vlada ne priskoči na pomoč medijem?', *Večer*, 4. junij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/zdravstveni-razlogi-so-samo-izgovor-zakaj-janseva-vlada-ne-priskoci-na-pomoc-medijem-10178565>.
- Petkovič, B. (2020b). 'Dopisniška mreža Radiotelevizije Slovenija: Se bo Karmen Švegl res morala posloviti?', *Večer*, 19. junij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/dopisniska-mreza-radiotelevizije-slovenija-se-bo-karmen-svegl-res-morala-posloviti-10185687>.
- Pihlar, T. (2020). 'Šlamastika in manipulacije Aleksandre Pivec s tajnostjo podatkov', *Dnevnik*, 18. januar, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042919847/slovenija/slamastika-in-manipulacije-aleksandre-pivec-s-tajnostjo-podatkov->.
- Public Media Alliance. (2021). 'Slovenia: Pressure builds for public media and press freedom', 26. maj, ogledano 20. junij 2021, <https://www.publicmediaalliance.org/slovenia-pressure-builds-for-public-media-and-press-freedom/>.
- R.A. (2020). 'Vojaki s tožbami nad Jadranko Juras, RTV in Dejana Baboska', *Siol.net*, 8. december, ogledano 20. januar 2021, <https://siol.net/novice/slovenija/sindikat-vojakov-s-tozbami-nad-jadranko-juras-rtv-in-dejana-baboska-540818>.
- Rak, P., Bulatović, K., Zupanič, M. (2018). 'Novi obrazi slovenskega populizma', *Delo*, 30. marec, ogledano 20. junij 2021, <https://old.delo.si/novice/politika/novi-obrazi-slovenskega-populizma.html>.

Roglič, M. (2020). 'Urad vlade za komuniciranje: Dva kandidata za direktorja, imenovanje se nasmiha Urbaniji', *Dnevnik*, 4. avgust, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042935652>.

RSF. (2020). '2020 World Press Freedom Index', ogledano 20. januar 2021, <https://rsf.org/en/slovenia>.

RSF. (2020b). 'Slovenia: Trump's disciple attacks journalists and introduces a systemic change', *RSF*, 26. maj, ogledano 20. junij 2021, <https://rsf.org/en/news/slovenia-trumps-disciple-attacks-journalists-and-introduces-systemic-change>.

RSF (2021). '2021 World Press Freedom Index', ogledano 20. junij 2021, <https://rsf.org/en/slovenia>.

Savič, D. (2020). 'Slovenska vojska v službi madžarskega sovraštva 8', *The L Files*, 15. september, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dsavic.net/2020/09/15/slovenska-vojska-v-sluzbi-madzarskega-sovrastva-8/>.

Simič, M. (2020). 'Fotografija Beovičeve med cepljenjem proti covidu-19 je pristna', *Ostro.si*, 29. december, ogledano 20. januar 2021, <https://www.ostro.si/si/razkrinkavanje/objave/fotografija-beoviceve-med-cepljenjem-proti-covidu-19-je-pristna>.

Simič, M. (2021). 'Ukom je STA spraševal o uredniških odločitvah', *Ostro.si*, 15. marec, ogledano 20. marec 2021, <https://www.ostro.si/si/razkrinkavanje/objave/ukom-je-sta-spraseval-o-urednikih-odlocitvah>.

Društvo novinarjev Slovenije. (2020). 'Anketa: Novinarji s(m)o preobremenjeni in premalo plačani', 14. februar, ogledano 20. januar 2021, <https://novinar.com/novica/anketa-novinarji-smo-preobremenjeni-in-premalo-placani/>.

Društvo novinarjev Slovenije. (2020b). 'Za paket pomoči medijem in proti mačehovskemu odnosu države', 25. april, ogledano 20. januar 2021, <https://novinar.com/novica/za-paket-pomoci-medijem-in-proti-macehovskemu-odnosu-drzave/>.

Društvo novinarjev Slovenije. (2020c). 'Odpuščanja na Delu – izigravanje zakonodaje in socialnega dialoga', 18. februar, ogledano 20. januar 2021, <https://novinar.com/novica/odpuscanja-na-delu-izigravanje-zakonodaje-in-socialnega-dialoga/>.

STA. (2020). 'IP: Sodišča ne bi smela zavračati dostopa do informacij javnega značaja', *24ur.com*, 17. november, ogledano 20. januar 2021, <https://www.24ur.com/novice/slovenija/sodba-vrhovnega-sodisca-bistveno-vpliva-na-netransparentnost-sodisc.html>.

STA. (2020b). 'Planet TV Sold to Hungary's TV2 Media, Associated with Orban', *Total Slovenia News*, 8. julij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.total-slovenia-news.com/business/6568-planet-tv-sold-to-hungary-s-tv2-media-associated-with-orban>.

STA. (2020c). 'Borut Rončević imenovan za člana nadzornega sveta RTVS', *Delo*, 19. november, ogledano 20. januar 2021, <https://www.delo.si/novice/slovenija/borut-roncevic-imenovan-za-clana-nadzornega-sveta-rtvs/>.

STA. (2020d). 'DNS: Za vsiljevanje aneksa o 30-odstotnem izplačilu medijem ni podlage', *Delo*, 19. julij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.delo.si/novice/slovenija/dns-za-vsiljevanje-aneksa-o-30-odstotnem-izplacilu-ni-podlage>.

STA. Gr.G (2020). 'Pravnik Toplak po vzoru drugih evropskih držav poziva k zakonski ureditvi javnosti sodb', *Večer*, 30. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/pravnik-toplak-po-vzoru-drugih-evropskih-drzav-poziva-k-zakonski-ureditvi-javnosti-sodb-10225851>.

STA, M.R. (2020). 'Poseg v neodvisnost? Vlada bi osem ključnih regulatorjev združila v dve agenciji', *Večer*, 2. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/poseg-v-neodvisnost-vlada-bi-osem-kljucnih-regulatorjev-zdruzila-v-dve-agenciji-10223086>.

STA, M.S. (2020). 'Svetovni dan svobode medijev poziva k novinarstvu brez strahu in uslug', *24ur.com*, 3. maj, ogledano 20. januar 2021, <https://www.24ur.com/novice/korona/svetovni-dan-svobode-medijev-poziva-k-novinarstvu-brez-strahu-in-uslug.html>.

STA. (2021). 'Poslanci zavrnil vladni načrt o združitvi regulatorjev', *Delo*, 23. april, ogledano 20. maj 2021, <https://www.delo.si/novice/slovenija/poslanci-zavrnilo-vladni-nacrt-o-zdruzitvi-regulatorjev/>.

SURS (2020). 'Prebivalci Slovenije', ogledano 20. januar 2021, <https://www.stat.si/StatWeb/Field/Index/17>.

Škerl Kramberger, U. (2020). 'Nadzorniki RTVS v patpoložaju', *Dnevnik*, 30. september, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042939984/slovenija/nadzorniki-rtvs-v-patpolozaju>.

Škerl Kramberger, U, STA. (2020). 'Direktor Kadunc ostaja, SDS močno poražena', *Dnevnik*, 2. november, ogledano 20. januar 2021, <https://www.dnevnik.si/1042942420/slovenija/seja-odbora-za-kulturo-o-vladnih-pritiskih-na-javne-medije-se-brez-sklepov->.

Švab, N. (2020). 'Še eno lažno sporočilo. UKC Maribor: Medicinske sestre z odvozom brisov niso povezane', *24ur.com*, 26. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.24ur.com/novice/korona/se-eno-lazno-sporocilo-ukc-maribor-medicinske-sestre-z-odvozom-brisov-niso-povezane.html>.

Transparency International Slovenia. (2016). 'Nevidni lastniki: Transparentnost dejanskega lastništva', 2. december, ogledano 23. april 2021, https://www.transparency.si/wp-content/uploads/2016/04/nevidni_lastniki_report.pdf.

Uporabna stran. (2020). 'Digitalnemu oglaševanju bo tudi v letu 2020 namenjenih največ oglaševalskih sredstev, je pokazala raziskava iPROMa in Valicon', 26. maj, ogledano 20. januar 2021, <https://www.blog.uporabnastran.si/2020/05/26/proracun-digitalno-ogljasevanje-2020-digitalnemu-ogljasevanju-bo-v-letu-2020-namenjenih-najvec-ogljasevalskih-sredstev-iprom-valicon-raziskava/>.

Vertačnik, Ž. (2020). 'Vlada navija za enakopravnost medijev, tudi portalom blizu SDS odpira vrata do davkoplačevalskih milijonov', *Večer*, 23. oktober, ogledano 20. januar 2021, <https://www.vecer.com/slovenija/vlada-navija-za-enakopravnost-medijev-tudi-portalom-blizu-sds-odpira-vrata-do-davkoplacevalskih-milijonov-10225046>.

Vezjak, B. (2020). '(Pre)poznate strankarske medije?', *Mladina*, 12. marec, ogledano 20. januar 2021, <https://www.mladina.si/196476/pre-poznate-strankarske-medije/>.

Vladisavljevic, A. (2021). 'Media Watchdogs Warn of 'Hostile Climate' for Slovenia's Press', *Balkan Insight*, 16. marec, ogledano 20. junij 2021, <https://balkaninsight.com/2021/03/16/media-watchdogs-warn-of-hostile-climate-for-slovenias-press/>.

Vorkapić, M. (2020). 'Krizno (ne)komuniciranje vlade ter zmeda in negotovost pri ljudeh', *24ur.com*, 11. julij, ogledano 20. januar 2021, <https://www.24ur.com/novice/korona/krizno-komuniciranje.html>.

Wiseman, J. (2020). 'New Administration, Old Agenda: Press Freedom Strained Again in Slovenia Under Veteran PM Janša', *IPI*, 1. september, ogledano 20. januar 2021, <https://ipi.media/new-administration-old-agenda-press-freedom-strained-again-in-slovenia-under-veteran-pm-jansa/>.

Zakon o Radioteleviziji Slovenija (Radio and Television Corporation of Slovenia Act). (2005). ogledano 20. junij 2021, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO4461>.

Zakon o Slovenski tiskovni agenciji (Act on the Slovenian Press Agency). (2011). ogledano 20. junij 2021, <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=ZAKO5868>.

Železnik, N. (2021). 'Novinarke so tarče virtualnih »likvidacij«', *Revija Zarja*, 22. marec, ogledano 1. julij 2021, <https://revijazarja.si/clanek/zgodbe/605a5266d3568/novinarke-so-tarce-virtualnih-likvidacij>.

Priloge I. Državna ekipa

Ime	Priimek	Funkcija	Ustanova	MPM2021 CT Vodja
<i>Marko</i>	<i>Milosavljevic</i>		<i>University of Ljubljana</i>	X
<i>Romana</i>	<i>Biljak Gerjevic</i>	<i>Research assistant</i>	<i>Faculty of Social Sciences</i>	

Priloge II. Skupina strokovnjakov

Skupino strokovnjakov sestavljajo strokovnjaki z bogatim znanjem in priznanimi izkušnjami na področju medijev. Naloga skupine strokovnjakov je bila pregledati odgovore državne skupine na 16 spremenljivk od skupno 200, ki so sestavljale MPM2021. Cilj posvetovanja s stališčem priznanih strokovnjakov je bil maksimizirati objektivnost odgovorov na spremenljivke, katerih vrednotenje bi lahko šteli za subjektivno, in s tem zagotoviti natančnost končnih rezultatov MPM. Vendar je treba poudariti, da končno poročilo o državi ne odraža nujno posameznih stališč strokovnjakov, ki so sodelovali. Predstavlja samo stališča državne ekipe, ki je izvedla zbiranje podatkov in je avtor poročila.

Ime	Priimek	Funkcija	Ustanova
<i>Tanja</i>	<i>Kersevan Smokvina</i>	<i>Ex-State Secretary / Regulatory Expert</i>	<i>Faculty of Social Sciences</i>
<i>Nika</i>	<i>Kunaver</i>	<i>Journalist / Management Board Member</i>	<i>POP TV / Slovene Association of Journalists</i>
<i>Cene</i>	<i>Grcar</i>	<i>Legal Expert</i>	<i>Pro Plus TV / Association of Broadcasters</i>
<i>Melita</i>	<i>Poler Kovacic</i>	<i>Professor of Journalism</i>	<i>Faculty of Social Sciences</i>

Poročilo raziskovalnega projekta
Izdaja 2021.2832
julij 2021

doi: 10.2870/078680
ISBN: 978-92-9466-047-3
QM-02-21-693-EN-N

Publications Office
of the European Union

